

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Artikel 3, lid 3 van de wet van 30 april 1951 op de huur van handelshuizen:

Recht van de huurder om de huur te beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode : een dwingende wetsbepaling ?

1. Art. 3, lid 3 van de Wet van 30 april 1951, zoals gewijzigd bij de wet van 29 juni 1955, bepaalt :

« De huurder kan evenwel de lopende huur beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode, » mits hij zes maanden tevoren opzegt bij deurwaarders- » exploit of bij ter post aangetekend schrijven. »

Wanneer derhalve niets in het huurcontract is bedongen, geldt deze wettelijke bepaling. Kunnen partijen nu bij de huurovereenkomst deze mogelijkheid uitsluiten of is deze wetsbepaling integendeel dwingend recht ?

2. Tot hertoe was de *rechtsleer* en *rechtspraak* van oordeel dat deze wetsbepaling niet van dwingend recht was, en dat de contractanten en meer bepaald de huurder, aan deze bepaling bij overeenkomst konden verzaken.

3. De *rechtsleer* steunt zich op het feit dat art. 3, lid 3 bepaalt dat de huurder steeds een einde kan stellen aan de overeenkomst bij het verstrijken van het derde en zesde jaar, mits een opzegging van zes maand. Het gaat dus om een loutere faculteit voor de huurder waarvan deze laatste steeds afstand kan doen. In de *wet* zelf komt er geen enkele bepaling voor die deze afstand uitsluit, terwijl er in de *voorbereidende werken* geen verklaring te vinden is die zich tegen dergelijke afstand zou verzetten. (*Pauwels*, *Huur van Handelshuizen*, A.P.R. nr. 36; *Tschoffen en Debru*, *Les baux commerciaux*, nrs. 45, 124 en 125).

De *rechtspraak* was in dezelfde zin gevestigd : *Rb. Charleroi*, 17 april 1963, J.T. 1963, p. 472, waarbij zelfs werd geargumenteed dat de voorbereidende werken *aantoonden* dat alleen lid 1 van artikel 3 als dwingend is te beschouwen; *Rb. Brussel*, 19 december 1963.

4. Thans heeft het *Hof van Cassatie* bij *arrest van 14 januari 1965* (R.W. 1965-1966, kol. 344-346; J.T. 1960, p. 151) beslist dat art. 3, lid 3 van de Wet van 30 april

1951 wel degelijk een bepaling van dwingend recht is, waarvan partijen niet kunnen afwijken.

Het Hof overwoog aldus :

« Overwegende enerzijds dat, terwijl volgens lid 5 » van het voornoemde artikel 3 het huurcontract onder » bepaalde voorwaarden aan de verhuurder het recht » kan toekennen om bij het verstrijken van elke drie- » jarige periode de huur te beëindigen, het derde lid » van hetzelfde artikel bepaalt dat de huurder de » lopende huur kan beëindigen bij het verstrijken van » elke driejarige periode, mits hij zes maanden tevoren » opzegt bij deurwaardersexploot of bij ter post aan- » gekende brief;

« Overwegende anderzijds, dat het genoemde lid in » de wet is ingevoegd om met name te vermijden dat » een huurder verplichtingen die wegens de omstan- » digheden voor hem te zwaar geworden zijn, tijdens » de gehele duur van de huur voort zou moeten na- » komen;

« Dat deze bepaling die uitgevaardigd is ter aan- » vullende bescherming van de handeldrijvende huur- » der, dwingend recht is; dat de wetgever de partijen » noch uitdrukkelijk noch impliciet het recht heeft » toegekend ervan af te wijken door een beding van » het contract. »

5. Deze nieuwe *rechtspraak* heeft in de praktijk *verstrekkende* gevolgen.

Niet zozeer voor de traditionele huurovereenkomsten waarbij een eigenaar zijn onroerend goed verhuurt met het oog op de uitbating van een kleinhandel.

De laatste jaren kent men echter handelshuurovereenkomsten waarbij de verhuring voor de verhuurder niets anders is dan een renderende investering, terwijl de huurovereenkomst aan de huurder moet toelaten een exploitatie aan te vangen, zonder kapitaal te moeten voorschieten.

Zo is het thans de politiek van de oliemaatschappijen zo snel mogelijk een uitgebreid net van verkooppunten

te scheppen, dit o.m. omdat de toenemende ruimtelijke ordening dit in de toekomst veel moeilijker dreigt te maken.

Om alle problemen van financiering, die onvermijdelijk gepaard zouden gaan met eigen investeringen, te vermijden, sluiten de oliemaatschappijen contracten met spaarders, die er zich toe verbinden een stuk grond te kopen, daarop een olie- en benzinepompstation op te richten, en dit te verhuren aan de maatschappij voor een duur van minimum 27 jaar. Daartegenover verbindt de maatschappij zich tot betaling van een huurprijs, gelijk aan een bepaald percentage van de geïnvesteerde som, gekoppeld aan de index.

Deze politiek wordt nagevolgd door zogenaamde openbare wasgelegenheden, en het lijkt geen twijfel dat nog andere bedrijven deze financieringsvorm zullen toepassen.

Het volstaat even de aankondigingen in de dagbladen te overlopen, om zich te overtuigen van de menigvuldigheid van dergelijke contracten.

Het gevaar van de nieuwe rechtspraak, ingeleid door het Hof van Cassatie bij zijn arrest van 14 januari 1965, is duidelijk.

De spaarders hebben zeer belangrijke sommen, minstens een paar miljoen, geïnvesteerd, met het oog zich hierdoor een renderende belegging te scheppen in de vorm van een geïndexeerde huur van minimum 27 jaar.

Welnu, indien artikel 3, lid 3 van de Wet van 30 april 1951 werkelijk een wetsbepaling van dwingend recht is, dan staat het de oliemaatschappij als huurster vrij na drie jaar eenvoudig de huurovereenkomst op te zeggen. Hierdoor wordt de investering van de spaarder praktisch waardeloos: enerzijds verliest hij de opbrengst van zijn kapitaal, terwijl anderzijds dit kapitaal zelf is ontwaard. De investering was inderdaad slechts interessant met het oog op het huurcontract. Welnu het lijkt geen twijfel dat de maatschappij de huur alleen zal opzeggen wanneer het verkooppunt voor haar niet renderend is, in welk geval ook geen andere maatschappijen nog tot huren geneigd zullen zijn.

6. De *technisch-juridische argumentatie* van het arrest van het Hof van Cassatie dd. 14 januari 1965 beperkt zich tot de vaststelling van het motief waarom art. 3, lid 3 in de wet werd ingevoegd.

Dit motief is de aanvullende *bescherming* van de huurder. Welnu de wetsbepalingen tot bescherming van de huurder in de Wet van 30 april 1951 zijn *dwingend* recht, tenzij dit uitdrukkelijk of expliciet anders werd bepaald.

Noch aan het spraakkundig argument bevat in het woord «kan» in voormeld artikel, dat door de hoger beschreven rechtsleer en rechtspraak wordt weerhouden, en waaruit zou blijken dat de wetgever *geen dwingend* karakter aan deze wetsbepaling heeft willen schenken, noch aan de afwezigheid van bepaalde uitdrukkingen die gewoonlijk het dwingend karakter van een wetsbepaling kenmerken, zoals «op straffe van nietigheid» of «niettegenstaande elke strijdige bepaling» wordt enige aandacht geschonken.

7. Het Hof van Cassatie heeft door zijn arrest van 14 januari 1965 de regel van art. 3, lid 3 van de Wet van 30 april 1951 geïnterpreteerd op grond van de *ratio legis*, zoals die ongetwijfeld in 1951 voorlag, en die op *dät ogenblik* wellicht een dwingend karakter vereiste om haar doel te bereiken.

Volgens de *sociologische* en *teleologische* wijze van interpretatie zijn echter de eisen van het verkeer en het maatschappelijk gebeuren beslissend. Deze wijze van rechtswending «onderzoekt het maatschappelijk gebeuren en put daaruit haar regel, doch zij doet dat, omdat eerst *dóór* die regel het maatschappelijk leven doelmatig wordt ingericht». (*Scholten*, Algemeen Deel bij Mr. C. Asser's Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk recht, 1934, p. 157).

Welnu ter zake is «de nuttige, door het verkeer geëiste wijde strekking van den regel» — volgens een formulering van de Nederlandse Hoge Raad in zijn arrest dd. 3 febr. 1922 (N.J. 1922, 388, W. 10864) — van art. 3, lid 3 van de Wet van 30 april 1951 niet de *dwingende* rechtsbescherming van de huurder.

Ontegensprekelijk is thans de huurder, bij een groot deel van de handelshuurovereenkomsten — en wellicht de belangrijkste — niet meer de economisch zwakkere partij die bescherming *vereist*, doch degene die haar wet opdringt.

De *afweging van de belangen* bij de interpretatie van art. 3, lid 3 van de Wet van 30 april 1951 vereist in de hoger beschreven contracten niet de bescherming van de huurder, maar van de *verhuurder*, die zijn spaarcenten heeft geïnvesteerd op grond van een contract van minimum 27 jaar, dat hem door de toekomstige huurder werd aangeboden.

Bovendien wordt het *doel* van de boven beschreven contracten niet bereikt indien art. 3, lid 3 van de Wet van 30 april 1951 zou worden toegepast in de interpretatie door het hogervermeld arrest van het Hof van Cassatie gegeven.

Welnu, de hoger beschreven contracten hebben een zeker economisch nut: enerzijds zijn zij voor de verhuurder een interessante belegging, terwijl zij voor de huurder een gemakkelijke financieringsvorm uitmaken.

8. Intussen zullen de rechtspractici middelen bedenken om deze contracten aan te passen.

Zij zullen er in de eerste plaats aan denken de handelshuurovereenkomst te vervangen door een *zake-lijk recht van gebruik of vruchtgebruik*. Onafgezien van de technische en juridische bezwaren die hiermede gepaard gaan, zal een dergelijke vervanging niet worden aanvaard door de voornoemde maatschappijen, die nu eenmaal hun type-contracten hebben opgesteld.

De beste oplossing is wellicht een clause waarbij de huurder er zich toe verbindt, in geval hij de huurovereenkomst opzegt, krachtens art. 3, lid 3 van de wet van 30 april 1951, aan de verhuurder een vergoeding te betalen, gelijk aan de intrest op de geïnvesteerde som voor de resterende termijn.

Leo MAEYENS,
Advocaat te Kortrijk.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

Opmerkingen betreffende het begrip «vaste datum» in art. 56 der wet van 12 april 1965 op de bescherming van het loon der werknemers

In zijn artikel, verschenen in het Rechtskundig Weekblad van 5 december 1965, kol. 669 (1), verwerpt Dr. Jur. Dirickx de door Mr. Arts (2) aangevoerde en o.i. juiste argumentatie, die er toe strekt het begrip «vaste datum» ruimer op te vatten dan zoals het door art. 1328 van het Burgerlijk Wetboek is vastgelegd.

Volgens Dr. Jur. Dirickx kan dus de loonoverdracht slechts «vaste datum» bekomen op de drie manieren bepaald door voormeld artikel 1328:

1. overlijden van één der partijen,
2. registratie van de onderhandse akte,
3. vaststelling van het bestaan ervan in een akte opgemaakt door een openbaar ambtenaar.

Daar de wet van 12 april 1965 er niet uitdrukkelijk naar verwijst, dient allereerst de vraag gesteld te worden of dat artikel 1328 wel toepasselijk kan zijn. Inderdaad, dit regelt uitsluitend hoe een onderhandse akte vaste datum verwerft ten overstaan van derden en dus niet tussen partijen onderling.

Welnu, de loonafstand is en wordt nog, in de overgrote meerderheid der gevallen (hierbij denken wij aan de financiering van de verkoop op afbetaling en de persoonlijke lening op afbetaling, beide op eenvoudige handtekening van de ontlener), afgesloten bij onderhandse akte, waarbij slechts twee partijen zijn: de schuldenaar en de schuldeiser (3).

Logischerwijze is de toepassing van artikel 1328 dus uitgesloten, vermits dit alleen betrekking heeft op derden, die in de juridische verhouding van de loonafstand slechts binnentreden vanaf het ogenblik dat de schuldeiser aan de schuldenaar van zijn schuldenaar (of werkgever van de werknemer) vraagt de overdracht van loon te laten plaatsgrijpen (door deurwaarders-exploot).

Dit doet echter niets af aan het principe dat de loonoverdracht essentieel een verhouding regelt tussen schuldenaar en schuldeiser, waarin, met het oog op het ontstaan van die verbintenis, geen derde dient tussen te komen. Ten andere, met het oog op de uitvoering van de overdracht door de overgedragen schuldenaar (débiteur cédé), aanziet de rechtspraak de betekening bij deurwaardersexploot niet als een conditio sine qua non, maar volstaat voor haar het feit dat de overgedragen schuldenaar kennis heeft van de overdracht opdat hij er toe zou gehouden zijn: immers het niet vervullen van de formaliteit van art. 1690 kan slechts ingeroepen worden door de derde te goeder trouw en niet door de derde, die kennis heeft van de overdracht (4).

Waarom zou men dan, uit de terminologie «overdrachten met vaste datum» (5), besluiten dat die loonafstanden een dagtekening moeten hebben, zoals die, bij toepassing van art. 1328, vereist wordt tegenover derden, indien de wet van 12 april 1965 zulks noch expliciet (door te refereren naar art. 1328) noch impliciet (door b.v. te bepalen «...overdrachten met vaste datum geldend tegenover derden») voorziet.

Het komt derhalve aldus voor dat onderscheid dient gemaakt tussen «vaste datum tegenover derden» en «vaste datum tussen partijen», welk laatste begrip dient weerhouden te worden ter toepassing van art. 56 al. 2 der wet van 12 april 1965 (4). En die «vaste datum tussen partijen» kan dan bewezen worden op de wijzen door Mr. Arts uiteengezet zoals b.v.

- de overeenkomstig het kontrakt door de ontlener vóór 30 april 1965 verrichte afkortingen;
- de datum van het kontrakt valt samen met de datum van uitbetaling der ontleende gelden, uitbetaling gedaan hetzij door postoverschrijving of check (langs post of bank).

Zulks echter onder de absolute voorwaarde dat en kontrakt en loonafstand in één en dezelfde akte vervat zijn, zodat beide ook één en dezelfde datum dragen.

Bovendien behoort men na te gaan welke de bedoeling geweest is van Senator de Stexhe, wanneer hij zijn amendement verdedigde, waarin bepaald wordt dat niet onder toepassing der wet valt «de overdracht met vaste datum vóór 30 april 1965».

Uit de verantwoording van het amendement kan slechts één antwoord voortspruiten: de eerbiediging der verworven rechten (m.a.w. de loonafstand toegestaan vóór 30 april 1965), waaraan tevens ook de bekommernis voorziet het antidateren van loonafstanden te vermijden (en daarom wordt «vaste datum» vereist).

Senator de Stexhe, in zijn hoedanigheid van rechtsgeleerde, wist ook dat de overgrote meerderheid der loonafstanden geen «vaste datum ten overstaan van derden» hebben: het zijn alle onderhandse akten, die slechts vaste datum (in de zin van art. 1328) bekomen, zodra de schuldeiser beslist de loonafstand tot uitwerking te brengen door betekening, bij deurwaarders-exploot, aan de werkgever, welke betekening, zoals wij hoger zagen, geen absolute vereiste is.

In de verrechtvaardiging van zijn amendement heeft Senator de Stexhe ongetwijfeld de kontrakten van financiering van verkopen op afbetaling en de persoonlijke leningen op het oog gehad en wel waar hij zegt «La cession de salaire intervient à titre de garantie d'un emprunt ou d'une vente» (6). Laten wij het aan de werkelijkheid toetsen: redelijkerwijze mag men aannemen dat in de kontrakten van alle maatschappijen voor kortlopend krediet de clause van loonafstand voorzien is. Welnu, op 30 juni 1965 bedroeg het uitstaand krediet voor verkopen en leningen op afbetaling respectievelijk 15,238 miljard en 5,913 miljard, samen 21,151 miljard, toegestaan in respectievelijk 1.455.543 en 329.878 kontrakten, hetzij samen 1.785.421 kontrakten (7). Uit dezelfde bron (7) putten wij dat, op 31 december 1964, van de 331.265 toen in omloop zijnde kontrakten van persoonlijke lening er 11.159 zijn, waarvoor de houders in gebreke van betaling van 3 of meer vervallen maandaflossingen gebleven zijn hetzij 3,36 %.

Als wij datzelfde percentage aannemen voor de financiering van verkopen op afbetaling, houdt zulks in dat, voor de sectoren financiering en persoonlijke lening samen, 59.990 kontrakten (8) in betwisting waren en, nemen wij het aan, alle ook vaste datum door betekening bij deurwaardersexploot gekregen hadden. Zo blijven 1.725.431 kredieten in omloop, waarvoor de loonafstand bij onderhandse akte bestaat, doch geen «vaste datum» tegenover derden heeft. Op ieder ogenblik komen uit deze massa kontrakten voortdurend nieuwe dossiers voort, waarvan de houders tot betaling moeten gedwongen worden.

Is het niet evident dat Senator de Stexhe alle op 29 april 1965 bestaande akten van loonafstand heeft willen beschermen in plaats van een, vergeleken bij het totaal, belachelijk klein aantal, waarvoor de Sena-

tor zich zo niet had moeten afsloven om een uitzondering te maken.

Aanvoeren dat Senator de Stexhe advocaat is en derhalve zijn woorden «... ofwel officieel aangenomen door de schuldenaar» (vertaling) aanzien als een zinspel op artikel 1690 B.W. is wel eigenaardig: de proceduriële vormen bedoeld bij art. 1690 namelijk de aanvaarding, bij *authentieke akte*, door de schuldenaar en de betekening bij *deurwaardersexploot* zijn reeds vervat in de juist voorafgaande bewoordingen van de zinsnede, die, in haar geheel, als volgt luidde: «... parce que jointes à un *acte authentique* ou *notifiées par huissier* ou *acceptées officiellement* par le débiteur...».

Dr. Jur. Dirickx meent dat de interpretatie van Mr. Arts beter paste in het kader van het amendement van Senator Hambye, die het als volgt formuleerde: «Evenwel zijn de bepalingen van hoofdstukken V en VI niet van toepassing op het beslag verricht of op de overdracht toegestaan vóór 1 april 1965» (9).

Verder redenerend moet het dus hierop neerkomen dat Senator de Stexhe een onderscheid zou hebben willen maken tussen enerzijds de loonoverdrachten met vaste datum tegenover derden en, anderzijds, 1) de loonoverdracht zonder vaste datum tegenover derden, 2) de beslaglegging op loon in uitvoering van een vonnis.

Een dergelijk onderscheid kan men echter niet halen uit de verantwoording van het amendement van Senator de Stexhe, waarin hij toegeeft dat het reeds van vóór 30 april 1965 gepratikeerde beslag op loon onder toepassing der nieuwe wet moet vallen, maar dat de loonafstand er buiten moet vallen, omdat die loonafstand het accessorium is van een hoofdvordering, die blijft voortbestaan.

Volgens Dr. Jur. Dirickx is onmiddellijk aan de loonoverdracht de tegenstelbaarheid aan derden ver-

bonden: zoals hoger uiteengezet dient de tegenstelbaarheid volledig afgescheiden te worden van het bestaan van de loonafstand. Het is slechts wanneer deze in uitwerking wordt gebracht dat het vraagstuk der tegenstelbaarheid kan oprijzen, indien althans de overdracht per *deurwaardersexploot* wordt betekend, wat niet noodzakelijk is (cfr. supra).

Welnu, vóór de wet van 12 april 1965 bestond even goed de onzekerheid of er al dan niet aan andere schuldeisers afstand van loon was toegestaan. Onder dat oogpunt betekent de interpretatie van «vaste datum tussen partijen» het behoud van de toestand zoals hij zou geweest zijn, indien voormelde wet niet was van kracht geworden: voor de derden-schuldenaars betekent dit dus geen benadeling. Ten andere, die wet werd niet in het leven geroepen ter bescherming van de rechten van derden-schuldeisers, maar ter beveiliging van het loon van de werknemers, doch met dien verstande dat de kredietgever van de werknemer de waarborgen behoudt, die hij, vóór het totstandkomen der wet, bedongen had.

Dr. Jur. D. VAN BAREL.

(1) Wet van 12 april 1965 op de bescherming van het loon der werknemers — Reglementering van loonoverdracht en loonbeslag — R.W., 5/12/65, kol. 669-672.

(2) Enkele kanttekeningen bij de reglementering van loonafstand en loonbeslag in de wet van 12 april 1965, op de bescherming van het loon der werknemers — R.W., 17/10/65, kol. 331-334.

(3) De Page, Deel IV, blz. 373 en vlg, n° 373, A.

(4) Pas. 1934, III, Trib. Civ. de Bruges, 26/6/1933, blz. 37.

(5) Evenwel zijn de bepalingen van hoofdstukken V en VI niet toepasselijk op de overdrachten met vaste datum vóór de bekendmaking van deze wet (art. 56, al. 2 der wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon van de werknemers).

(6) Parlementaire Handelingen — Senaat — zitting 1964-65 zitting van 24/3/65, blz. 1250.

(7) Statistisch Tijdschrift n° 9-10, september-oktober 1965, 51ste jaargang, uitgegeven door het Nationaal Instituut voor Statistiek (Ministerie van Ec. Zaken).

(8) Voormeld tijdschrift verstrekt een halfjaarlijkse statistiek per 31/12 en per 30/6. Alleen voor de persoonlijke leningen vonden wij de cijfers omtrent wanbetaling afgesloten per 31-12-64, waarvan wij dan het percentage berekenden en dit toepasten op de verkopen op afbetaling.

(9) Senaat, zitting 1964-65, Document n° 230 van 18/3/1965.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 2 september 1965.

Voorzitter: M. Valentin.

Raadsheer-verslaggever: M. Busin.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Dasselse en Fally.

Levensonderhoud. — Vader, veroordeeld tot betaling van onderhoudsgeld voor minderjarige kinderen. — **Eis tot opheffing.** — Eis door meerderjarige dochter. — **Gewijsde.** — **Bewijslast.**

Wanneer een vader door een eerste vonnis werd veroordeeld om aan zijn vrouw een onderhoudsgeld voor hun twee aan de vrouw toevertrouwde kinderen te betalen, wanneer hij vervolgens dagvaardt om te worden ontslagen van het onderhoudsgeld voor de intussen meerderjarig geworden dochter, die op haar beurt persoonlijk dagvaardt om betaling aan haar van het vroegere bedrag te bekomen, dan 1°) geeft het daarop volgend vonnis, door te beschouwen dat het eerste vonnis het pensioen slechts tot aan de meerderjarigheid van de kinderen had toegekend,

van dit vonnis geen interpretatie die onverenigbaar is met de bewoordingen ervan, en schendt het dus evenmin het gewijsde; 2°) schendt het de wettelijke bepalingen betreffende de bewijslast niet door te overwegen dat de dochter moet bewijzen dat het door haar gevraagde onderhoudsgeld noodzakelijk is om in haar onderhoud te voorzien en dat de vader daartoe de nodige inkomsten heeft.

De Merklene Chantal t./ De Merklene Laurent en Van Broekhuizen Renée.

Gelet op het bestreden vonnis, op 16 april 1963 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1315, 1351 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, na 1) er aan herinnert te hebben, met verwijzing naar de beweegredenen van de eerste rechter dat verweerder gevraagd had van verplichting ontslagen te worden aan zijn uit de echt gescheiden echtgenote (thans opgeroepen tot bindend-verklaring van het arrest) voor hun dochter Chantal, (thans eiseres) waarvan de bewaking aan de moeder

was toevertrouwd, een onderhoudspensioen te betalen van 3.560 frank per maand, vastgesteld bij een vroeger vonnis van 28 april 1961, om reden dat eiseres op 11 augustus 1962 meerderjarig geworden was, en in bijkomende orde, dat de inkomsten van verweerder verminderd waren, en dat eiseres nadien verweerder gedagvaard had om in zijn persoonlijke naam, genoemd bedrag van 3.560 frank per maand als onderhoudspensioen vanaf 11 augustus 1962 te betalen, 2) er op gewezen te hebben in zijn eigen beweegredenen dat «het meisje dat meerderjarig geworden is het recht heeft een onderhoudspensioen te vragen» van haar vader, om haar universitaire studies, welke zij met zijn akkoord had aangevangen, te beëindigen, vermits het pensioen op zichzelf niet strikt beperkt is tot een absolute staat van behoefte, maar door een betrekkelijke staat van behoefte die naargelang de omstandigheden moet beoordeeld worden», 3) vastgesteld te hebben dat verweerder de vermindering van zijn inkomsten niet gerechtvaardigd had, het maandelijks onderhoudsgeld dat verweerder aan eiseres moest betalen niettemin tot 1.500 fr. per maand heeft herleid, om de redenen «dat in de vordering door de dochter Chantal ingesteld, het deze laatste is die, als eiseres, de bewijslast moet dragen; dat het vaststaat dat zij reeds over een studiebeurs beschikt van 20.000 fr. om haar studies te volgen en dat zij niet bewijst dat de inkomsten van haar vader hoger liggen dan die welke voortspruiten uit de erfenis van 2 miljoen welke hij erkent»;

terwijl, *eerste onderdeel*, eiseres uit het vroeger vonnis de titel putte voor haar onderhandse schuldvordering ten laste van verweerder ten bedrage van 3.560 frank per maand (artikel 1351 van het Burgerlijk Wetboek); dat vermits verweerder de vermindering van zijn inkomsten niet bewezen had, de eis van eiseres die er toe strekte het vroeger bedrag van het pensioen te handhaven gegrond voorkwam (artikel 1315 van het Burgerlijk Wetboek); dat door te verklaren dat de bewijslast op eiseres rustte, en door het bedrag van het vroeger voor haar onderhoud vastgestelde pensioen te verminderen, om reden dat zij het bestaan van de verhoogde inkomsten van verweerder niet bewezen had, het bestreden vonnis het gezag van het vroeger vonnis (van 28 april 1961) miskend heeft ten opzichte van een van de partijen die op regelmatige wijze vertegenwoordigd was geworden in het geding waaraan dit vonnis een einde gesteld had (schending van artikel 1351 van het Burgerlijk Wetboek) en aan die partij een bewijslast had opgedragen die op haar niet rustte (schending van artikel 1315 van het Burgerlijk Wetboek);

tweede onderdeel, bij ontstentenis van de vaststelling dat de studiebeurs een nieuw element uitmaakte, de vermindering van haar bestaan niet kon volstaan om de beslissing te rechtvaardigen (schending van artikel 97 van de Grondwet);

Over het eerste onderdeel:

Overwegende, enerzijds, dat bij vonnis van 28 april 1961, de vrederechter van het kanton Ukkel verweerder veroordeeld had tot het betalen aan zijn gewezen echtgenote, hier tot tussenkomst oproepen, maandelijks een onderhoudsgeld te betalen voor twee gemeenschappelijke kinderen, waarover zij de bewaking had en die minderjarig waren;

Overwegende dat door te beschouwen dat dit vonnis dit pensioen slechts toekende tot aan de meerderjarigheid van de kinderen, de bestreden beslissing van dit vonnis geen interpretatie gegeven heeft die onver-

enigbaar is met de bewoordingen van dit vonnis, en dus evenmin het gewijsde geschonden heeft;

Overwegende, anderzijds, dat eiseres, zowel in haar dagvaarding aan verweerder als in haar conclusie vóór de rechter vorderde dat verweerder zou veroordeeld worden haar, als onderhoudsgeld en vanaf het ogenblik van haar meerderjarigheid, de helft te betalen van het bedrag dat aan haar moeder toegekend was bij vonnis van 28 april 1961;

Dat door te overwegen dat, opdat de door haar ingestelde vordering gegrond zou zijn, eiseres moest bewijzen dat het gevraagde onderhoudsgeld noodzakelijk was om in haar onderhoud te voorzien, en dat verweerder de nodige inkomsten daar toe had, het bestreden vonnis de wettelijke bepalingen betreffende de bewijslast niet geschonden heeft;

Dat dit onderdeel van het middel naar recht faalt;

Over het tweede onderdeel:

Overwegende dat het vonnis betoogt dat vermits de eis strekt tot het bekomen van onderhoudsgeld, de bewijslast op eiseres rust;

Dat het bedrag van het onderhoudsgeld, aan eiseres toegestaan, rechtvaardigt door, enerzijds, rekening te houden met de studiebeurs waarvan zij geniet, en anderzijds met de gebleken inkomsten van verweerder;

Dat de rechter aldus voldoet aan de vormvereisten voorgeschreven door artikel 97 van de Grondwet;

Dat dit onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist;

En overwegende dat het verwerpen van de voorziening de oproeping tot tussenkomst van de partij Van Broeckhuyzen door eiseres, tot bindendverklaring van het arrest, doelloos maakt;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening en de oproeping tot tussenkomst;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 10 september 1965.

Voorzitter: M. Rutbaert.

Raadsheer-verslaggever: M. Naulaerts.

Advocaat-generaal: M. Colard.

Advocaten: Mrs. Bayart en Van Rijn.

Huur-Verhuur. — Verplichting de huurder het rustig genot te doen hebben. — Ontheffing door vreemde oorzaak, overmacht of toeval. — Begrip.

De verhuurder die een achterpand verhuurt aan een zelfde huurster, samen met een voorpand waarover het achterpand uitweg heeft en waarvan hij mede-eigenaar is, moet de huurster, zo lang de huur van het achterpand duurt, het rustig genot van de uitweg doen hebben, en ondanks ontstentenis van een beding van uitweg, moet hij zich onthouden van elk persoonlijk feit dat voor de huurster een genotsstoring van de uitweg kan meebringen (art. 1719 B.W.).

Van die verplichting kan de verhuurder slechts worden ontheven, indien een vreemde oorzaak, overmacht of toeval hem het nakomen ervan onmogelijk maakt (art. 1722 B.W.). Nu het voorpand werd verkocht en de koper ervan zowel de huurvernieuwing van het voorpand als het gebruik van de uitweg

weigert, is het, opdat de verhuurder zou gehouden blijven, niet nodig dat hij bij de verkoop van het voorpand een daad zou hebben verricht «met het doel» enig recht van de huurster spruitende uit de met hemzelf gesloten huurovereenkomst betreffende het achterpand te krenken; daartoe volstaat het dat de genotstoring van de huurster met betrekking tot dit pand door hem kon worden vermeden.

Etablissements Maes-Garage het Anker t./ Amelinckx.

Gelet op het bestreden vonnis, op 17 februari 1964 in hoger beroep door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 1134, 1135, 1719 en 1722 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden vonnis, na geconstateerd

impliciet aanvaard of althans niet betwist te hebben dat, met het oog op het exploiteren van een garage, verweerder in 1953 aan eiseres een achterpand, en samen met zijn medeëigenaars een voorpand had verhuurd, voor een termijn eindigende op 28 februari 1962, dat het achterpand als garage slechts geëxploiteerd kon worden mits een uitweg naar de straat over het voorpand, dat verweerder in 1958 een vonnis van de rechtbank van eerste aanleg uitlokte waardoor de verkoop van het voorpand bevolen werd, dat verweerder de uitvoering van dit vonnis vervolgde en dat het voorpand verkocht werd, dat verweerder in het lastenkohier van de verkoop geen enkel beding liet inlassen dat de doorgang ten bate van eiseres verzekerde, dat eiseres in oktober 1960 huurvernieuwing vroeg aan verweerder voor het achterpand en aan de koper van het voorpand voor dit laatste, dat gezegde koper deze huurvernieuwing weigerde omdat hij het goed zelf wenste te exploiteren, dat verweerder op de aanvraag tot huurvernieuwing niet reageerde zodat de huurvernieuwing van het achterpand verworven was, en dat na februari 1962 door akkoord tussen de verkopers en de koper van het voorpand de toegang tussen beide panden werd afgesloten zodat de verhuring van het achterpand als een garage onmogelijk werd, de vordering van eiseres strekkende tot het horen verbreken van de vernieuwde huurovereenkomst dragende op het achterpand, en tot het bekomen van schadevergoeding, ongegrond heeft verklaard om reden dat, nu eiseres haar vordering niet inleidde tegen de onverdeelde eigenaars van het voorpand, alle stukken, verhoudingen en feiten betreffende dat voorpand vreemd waren aan het geding, dat verweerder slechts gehouden kon zijn in zover hij persoonlijk bij de verkoop van het voorpand een daad zou gesteld hebben met het doel een recht spruitende uit de verhuring van het achterpand te schenden, dat uit de voorgelegde huurovereenkomsten betreffende het voorpand en het achterpand niet bleek dat partijen een recht van doorgang, dat met een erfdienstbaarheid gelijkgesteld kon worden, ten bate van het achterpand over het voorpand hadden bedongen, zodat verweerder niet verplicht was een dergelijk recht van doorgang in het lastenkohier van de verkoop van het voorpand te laten bedingen, dat verweerder, door in het toemetselen van de toegang van het ene pand naar het andere toe te stemmen, slechts de wettelijke verbintenis uitvoerde bepaald door artikel 663 van het Burgerlijk Wetboek, dat het verschaffen van een andere uitweg geenszins in de verplichtingen van eigenaar of verhuurder van verweerder was begrepen, dat het verlenen van zulk een andere uitweg daarenboven een feitelijke onmogelijkheid was, en dat men dienvolgens voor een lou-

ter feit stond dat de verhuring onmogelijk maakte, zodat deze in het nadeel van alle partijen had opgehouden te bestaan,

eerste onderdeel, terwijl, nu de exploitatie van het achterpand onmogelijk was zonder uitweg over het voorpand, verweerder, door dit achterpand aan eiseres te verhuren, overeenkomstig de artikelen 1134, 1135 en 1719 van het Burgerlijk Wetboek de verbintenis had aangegaan eiseres van die uitweg te laten genieten,

terwijl dienvolgens de huurovereenkomst, overeenkomstig artikel 1722 van het Burgerlijk Wetboek, dan alleen ten aanzien van alle partijen zou hebben opgehouden te bestaan, indien eiseres het genot van de uitweg over het voorpand had verloren ten gevolge van een door verweerder niet vermijdbaar feit;

tweede onderdeel, terwijl eiseres in haar conclusies stelde dat het aan verweerder mogelijk ware geweest haar van voormelde uitweg te doen blijven genieten, aangezien verweerder het vonnis, dat de verkoop van het voorpand heeft bevolen, had uitgelokt, en de uitvoering ervan had vervolgd als meest gerede partij,

en terwijl het bestreden vonnis dit middel van eiseres onbeantwoord heeft gelaten en aldus niet voldoende naar het vereiste van artikel 97 van de Grondwet gemotiveerd is;

Wat betreft de twee onderdelen samen :

Overwegende dat uit het bestreden vonnis blijkt dat de exploitatie van het achterpand voor eiseres onmogelijk was zonder uitweg over het voorpand;

Overwegende eensdeels dat, zo het vonnis, bij gebrek aan het in de zaak roepen van de onverdeelde eigenaars van het voorpand, wettelijk kon beslissen dat alle stukken, verhoudingen en feiten betreffende dit pand vreemd waren aan het geding, zulks niet wegneemt dat verweerder, als verhuurder van het achterpand, op grond van artikel 1719 van het Burgerlijk Wetboek, er toe gehouden was eiseres het rustig genot van die uitweg te doen hebben zolang de huur van het achterpand duurde;

Overwegende anderdeels dat, zo in de huurovereenkomst geen met een erfdienstbaarheid gelijkgesteld recht van uitweg over het voorpand voor de exploitatie van het achterpand bedongen werd, zulks niet wegneemt dat verweerder, op grond van artikel 1719 van het Burgerlijk Wetboek, zich diende te onthouden van elk persoonlijk feit dat voor eiseres een genotstoring kon medebrengen van de uitweg waarover zij beschikte ingevolge het gelijktijdig huren van de twee panden;

Overwegende dat verweerder van die verplichting slechts kon ontheven worden, op grond van artikel 1722 van het Burgerlijk Wetboek, indien een vreemde oorzaak, overmacht of toeval, hem het nakomen ervan onmogelijk had gemaakt; dat, om gehouden te blijven, het derhalve niet nodig was dat hij persoonlijk bij de verkoop van het voorpand een daad zou hebben gesteld «met het doel» enig recht van eiseres spruitende uit de met hemzelf afgesloten huurovereenkomst betreffende het achterpand te krenken; dat het daartoe voistond dat de genotstoring van eiseres met betrekking tot dit pand door hem kon worden vermeden;

Overwegende dat eiseres dienaangaande in haar conclusies deed gelden «dat appellant (thans verweerder) echter de zaken voorstelde precies of er een gerechtelijke verkoping had plaats gehad van het bewuste voorpand, verkoping waarin hij niets te zien had; dat nochtans de werkelijke toestand precies anders was, namelijk dat hij alleen en uitsluitend het initiatief nam tot deze verkoping, vonnis te dien einde

uitlokte en bovendien de uitvoering van dit vonnis vervolgde als meest gerede partij»;

Overwegende dat het vonnis, door enkel te beslissen dat verweerder slechts aansprakelijk kan zijn in zover hij persoonlijk bij de verkoop van het voorpand een daad zou gesteld hebben met het doel enig recht van beroepene (thans eiseres), spruitende uit het met hemzelf afgesloten huurceel betreffende het achterpand, te krenken en «dat zulks door beroepene niet bewezen wordt», zijn beslissing niet wettelijk heeft gerechtvaardigd;

Overwegende dat het geen passend antwoord heeft gegeven op de conclusie van eiseres;

Overwegende dat het middel gegrond is;

Om deze redenen :

Vernietigt het bestreden vonnis, behalve in zover het hoger beroep daarbij ontvankelijk werd verklaard;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen, zetelend in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 17 september 1965.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Wauters.

Advocaat-generaal : M. Charles.

Advocaat : Mr. Van Ryn.

Vennootschappen. — Beheerder. — Ontslag. — Bekendmaking. — Bestaansreden. — Gevolgen. — Begrip «derden». — Toepassing in verband met gezinsvergoedingen.

Het voorschrift betreffende de bekendmaking van benoeming en ontslag van beheerders heeft tot voorwerp de rechten van derden in hun betrekkingen met de vennootschap en de vertegenwoordigers ervan te vrijwaren. «Derden» zijn hier zij die met de vennootschap wegens haar bestaan hebben gehandeld. Daar het voorschrift zijn reden vindt in de hoedanigheid van vertegenwoordiger van de vennootschap die de beheerder kenmerkt, maakt de ontstentenis van bekendmaking het regelmatig aan de vennootschap betekende ontslag van een beheerder niet ongeldig, doch heeft enkel ten gevolge dat dit ontslag niet aan derden kan worden tegengeworpen (art. 12 vennootschapswet).

In verband met het regime van de kindertoeslagen voor werkgevers en niet-loontrekkende arbeiders is de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Zelfstandigen geen derde in de zin van art. 12 vennootschapswet. De beheerders van een naamloze vennootschap zijn wegens hun persoonlijke hoedanigheid van beheerder aan dat regime onderworpen; daar de beheerder die regelmatig zijn ontslag aan de vennootschap heeft betekend, zijn persoonlijke hoedanigheid van beheerder verliest, is hij niet meer aan dat regime onderworpen.

Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Zelfstandigen
t./ Bruyneel.

Gelet op het bestreden vonnis, op 1 februari 1962 door de Vrederechter van het kanton Vilvoorde in laatste aanleg gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 12 van de bij koninklijk besluit van 30 november 1935 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, 1, 2, 5 en 9 van de wet van 10 juni 1937 houdende uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en de niet-loontrekkende arbeiders, 23a van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 gewijzigd door artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 juli 1956, voorzien bij bovenvermelde wet van 10 juni 1937 en 97 van de Grondwet.

doordat de bestreden beslissing, alhoewel als vaststaand beschouwende dat verweerder «schriftelijk op 1 juni 1958 zijn ontslag als beheerder aan de naamloze vennootschap Sadeco betekende en voorhoudt dat hij bijgevolg sedertdien geen zelfstandig beroep uitoefent», maar dat «dit ontslag niet gepubliceerd werd in de bijlagen van het Staatsblad», het middel van eiser volgens hetwelk «dit ontslag (hem als derde niet kan tegengeworpen worden), heeft verworpen en zijn eis tot betaling van de bijdragen van het tweede semester van 1960, onder het stelsel van de kindertoeslagen voor zelfstandige arbeiders, heeft afgewezen op grond van de motieven dat «de Rijksdienst voor Kindertoeslagen niet kan vereenzelvigd worden met een derde die met de naamloze vennootschap of met de beheerder zou handelen of gehandeld hebben; (dat) inderdaad de toestand van verweerder niet dient onderzocht te worden ten opzichte van derden of van de Rijksdienst voor kinderbijslag, doch wel ten opzichte van de wet op de kinderbijslagen; (dat) het de persoonlijke hoedanigheid, het persoonlijk statuut van loontrekkende of zelfstandige is, die bepaalt of iemand valt onder de wetbepalingen inzake kinderbijslagen als loontrekkende of zelfstandige; dat het ontslag van verweerder, als beheerder voor hemzelf, volledige uitwerking heeft; dat hij dus zijn persoonlijke hoedanigheid van zelfstandige heeft verloren en bijgevolg niet meer juridisch onderworpen is aan de wetbepalingen betreffende kindertoeslagen voor zelfstandigen».

terwijl de kaderwet van 10 juni 1937 machtiging verleende aan de Koning de personen die een beroep uitoefenen of uitgeoefend hebben aan de wet te onderwerpen, de draagwijdte van deze termen te bepalen en de nodige gelijkstellingen vast te stellen (artikelen 1 en 9); het organiek koninklijk besluit, genomen in uitvoering van deze wet, de personen die het mandaat van beheerder van een naamloze vennootschap uitoefenen, heeft gelijkgesteld met de zelfstandige arbeiders voor wat de toepassing van het stelsel van de kindertoeslagen van niet-loontrekkenden betreft (artikel 23); de beheerder van een naamloze vennootschap ten overstaan van derden drager blijft van zijn mandaat, zolang zijn ontslag niet is gepubliceerd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad (artikelen 10, 12, 13, 53 en 54 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, om reden van de algemeenheid van de organische bepalingen betreffende de onderwerping aan het stelsel van de kindertoeslagen en het doel door deze wetgeving nagestreefd, vooral de inrichting van dit stelsel «onder billijke voorwaarden», het bekleed zijn met het mandaat ten overstaan van derden volstaat om de ontslagnemende beheerder te verplichten bij te dragen zolang zijn ontslag niet zal zijn gepubliceerd,

doordat het bestreden vonnis, door te weigeren eiser als «derde» te erkennen, artikel 12 van de hogervermelde gecoördineerde wetten heeft geschonden; doordat, door de verplichting van verweerder bij te

dragen tot het stelsel van de kindertoeslagen voor de zelfstandigen, uitsluitend te beoordelen in het licht van de gevolgen die voor hemzelf uit zijn ontslag voortvloeien», zonder er rekening mee te houden dat hij ten overstaan van derden houder bleef van zijn mandaat zolang zijn ontslag niet regelmatig werd gepubliceerd, en door te oordelen dat dit volstond om de gelijkstelling, voorzien bij artikel 23 van het organiek koninklijk besluit, en, bijgevolg, de vordering van eiser in betaling van de betwiste bijdragen, te rechtvaardigen, het vonnis deze wetsbepaling heeft geschonden alsmede, voor zoveel als nodig, het geheel van de andere in het middel aangehaalde bepalingen;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat verweerder op 1 juni 1958 zijn ontslag als beheerder aan de naamloze vennootschap Sadeco betekende, en voorhoudt dat hij sederdien geen zelfstandig beroep meer uitoefent, en dat eiser opwerpt dat dit ontslag hem als derde niet kan tegengeworpen worden omdat het niet bekendgemaakt werd in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad;

Overwegende, aan de ene zijde, dat zo, krachtens artikel 12 van de bij koninklijk besluit van 30 november 1935 gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, het ontslag van de beheerders van de handelsvennootschappen overeenkomstig de door deze wetten bepaalde vormen bekendgemaakt moet worden op straffe van aan derden niet te kunnen worden tegengeworpen, die bepaling tot voorwerp heeft de recuten van de derden in hun betrekkingen met de vennootschap en de vertegenwoordigers ervan te vrijwaren; dat door «derden» in dit artikel bedoeld worden zij die met de vennootschap wegens haar bestaan gehandeld hebben;

Overwegende dat zo de benoemingen, ontslagnemingen en afzettingen van de beheerders van de naamloze vennootschappen bekendgemaakt moeten worden, dit voorschrift zijn reden vindt in de hoedanigheid van vertegenwoordiger van de vennootschap die de beheerder kenmerkt; dat de ontstentenis van bekendmaking het regelmatig aan de vennootschap betekende ontslag van een beheerder niet ongeldig maakt, doch enkel ten gevolge heeft dat dit ontslag aan derden, in de zin van gezegd artikel 12, niet kan worden tegengeworpen;

Overwegende, aan de andere zijde, dat krachtens artikel 23, a, van het organiek koninklijk besluit van 22 december 1938 houdende uitbreiding van de kindertoeslagen tot de werkgevers en tot de niet-loontrekende arbeiders, zoals gewijzigd door artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 juli 1956, de beheerders van de naamloze vennootschappen met de buiten dienstverband staande arbeiders gelijkgesteld worden en onder toepassing van dit besluit vallen; dat het aldus wegens hun persoonlijke hoedanigheid van beheerder is dat zij aan het voormelde uitgebreide regime van de kindertoeslagen onderworpen zijn;

Overwegende dat, vermits de beheerder die regelmatig zijn ontslag aan de vennootschap betekend heeft, zijn persoonlijke hoedanigheid van beheerder verliest, hij niet meer aan gezegd regime onderworpen is;

Overwegende dat hieruit volgt dat het vonnis, zonder schending van de in het middel ingeroepen wetsbepalingen, heeft kunnen beslissen, eensdeels, dat eiser «niet kan vereenzelvigd worden met een derde die met de naamloze vennootschap of met de beheerder zou handelen of gehandeld hebben», en, anderdeels, dat verweerder, ingevolge zijn ontslag, «zijn persoonlijke hoedanigheid van zelfstandige heeft verloren en bijgevolg niet meer juridisch onderworpen is aan de wetsbepalingen betreffende de kindertoeslagen van zelfstandigen»;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

RAAD VAN STATE

5e Kamer. — 3 juni 1965.

Eerste Voorzitter: M. Suetens.

Raadsheren: M.M. Van Bunnin en Smolders.

Substituut-auditeur-generaal: M. De Pover.

Advokaten: Mrs. Risopoulos en Wynants.

**Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering.
— Talen in bestuurszaken. — Rechtspleging. —
Belang.**

1. *Noch art. 9, par. 4 van de wet van 28 juni 1932, noch art. 117, par. 1, derde lid van de wet van 9 augustus 1963 verplichten de administratieve overheid vóór de benoemingen mede te delen voor welke taalgroepen de toe te wijzen plaatsen zijn voorbehouden.*
2. *Het K.B. van 6 januari 1933 heeft alleen betrekking op de hoofdbesturen van de staat; aangenomen zelfs dat het bij analogie toepassing zou vinden omdat het o.m. de uitvoering regelt van art. 9, par. 4, van de wet van 28 juni 1932, dat uitdrukkelijk van toepassing is verklaard op het R.I.Z.V., verplicht het de administratieve overheid niet vooraf te bepalen voor welke taalgroepen de te begeven plaatsen zijn voorbehouden.*
3. *Uit art. 156, par. 3 van de wet van 9 augustus 1963 volgt dat alleen de personeelsleden die zich kandidaat hebben gesteld, bevorderd kunnen worden, zodat de ambtenaar die zijn kandidatuur niet heeft ingediend, geen belang heeft om de nietigverklaring te vorderen van de toegekende bevorderingen.*

Moerman t./ Belgische Staat (Minister van Sociale Voorzorg).

Arrest nr. 11.279

Gezien het op 19 februari 1964 ingediende verzoekschrift, waarbij Josse Moerman, adviseur-dienstchef bij het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (R.I.Z.V.), de nietigverklaring vordert van het in het Belgisch Staatsblad van 21 december 1963 bekendgemaakte besluit, voor zover dit de tussenkomende partij Houssière R. benoemt tot directeur van administratie bij voornoemd Instituut;

Gelet op artikel 25 van de wet van 23 december 1946, gewijzigd door de wet van 15 april 1958;

Overwegende dat de Minister van Sociale Voorzorg, in een nota van 23 november 1963, aan de ambtenaren die op 7 november 1963 in dienst waren bij het Rijksfonds voor verzekering tegen ziekte en invaliditeit en bij het Instituut voor geneeskundige controle, ter kennis bracht dat hij met toepassing van artikel 156 van de wet van 9 augustus 1963 beslist had een aantal betrekkingen, waaronder drie van directeur van administratie, vacant te verklaren; dat in die nota nog stond, dat de ambtenaren van beide taalrollen naar een of meer van de in competitie gestelde betrekkingen mochten dingen en dat zij de administrateur-generaal daarvan schriftelijk in kennis moesten stellen binnen vijf dagen

na de datum van aanplakking van die nota; dat de nota werd aangeplakt op 25 november 1963; dat verzoeker, naar hij beweert, niet solliciteerde omdat het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering niet aangegeven had voor welke taalgroepen de vacante plaatsen waren voorbehouden; dat het college van leidende ambtenaren uit de bijzondere diensten van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering niettemin, toen het de rangschikking van de kandidaten voor de drie betrekkingen van directeur van administratie opmaakte, aan verzoeker de dertiende plaats toeweest, terwijl de tussenkomen partij Houssière negende werd gerangschikt; dat die rangschikking met de verantwoordende motivering aan de Minister werd medegedeeld op 4 december 1963; dat het bestreden koninklijk besluit werd vastgesteld op 19 december 1963;

Overwegende dat verzoeker zich in een eerste middel beroept op schending van artikel 9, § 4, van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken en van artikel 117, § 1, derde lid, van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering; dat die bepalingen zouden zijn geschonden doordat de nota van 23 november 1963 niet opgaf voor welke taalrol de betrekkingen toe te wijzen waren, zodat het niet mogelijk was uit te maken of de verplichting tot het in acht nemen van een passend evenwicht bij het vaststellen van het getal der betrekkingen die voor de kandidaten van elke taalgroep worden voorbehouden, was nagekomen;

Overwegende dat genoemd artikel 117, § 1, derde lid, bepaalt: «In afwachting van de inwerkingtreding, ten aanzien van het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, van een nieuwe wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken, wordt bij de benoeming van het personeel een passend evenwicht in acht genomen tussen het aantal betrekkingen voorbehouden voor de kandidaten van elke taalgroep, zoals bepaald is bij artikel 9, § 4, van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken»; dat genoemd artikel 9, § 4, bepaalt: «Voor de hoofdbesturen van de Staat zal een passend evenwicht worden in acht genomen bij het vaststellen van het getal der betrekkingen die aan de kandidaten van elke taalgroep worden voorbehouden»;

Overwegende dat de voorzieningen waarop verzoeker zich beroept, de administratieve overheid niet verplichten, vóór de benoemingen mede te delen voor welke taalgroepen de toe te wijzen plaatsen zijn voorbehouden; dat het middel niet opgaat;

Overwegend dat verzoeker zich in een tweede middel beroept op schending van de artikelen 2 tot 6 van het koninklijk besluit van 6 januari 1933 tot regeling van de toepassing van de wet op het gebruik der talen in bestuurszaken op de rijksbesturen; dat het, volgens verzoeker, immers van belang was dat de kandidaten de verdeling van de betrekkingen volgens de taalrol kenden, ten einde te kunnen solliciteren;

Overwegende dat het koninklijk besluit van 6 januari 1933 alleen betrekking heeft op de hoofdbesturen van de Staat: dat het, aangenomen zelfs dat het bij analogie toepassing zou vinden omdat het onder meer de uitvoering regelt van artikel 9, § 4, van de wet van 28 juni 1932, dat uitdrukkelijk van toepassing is verklaard op het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering, hoe dan ook de administratieve overheid niet verplicht vooraf te bepalen voor welke taalgroepen de te begeven plaatsen zijn voorbehouden; dat het middel niet opgaat;

Overwegende dat uit dit alles blijkt, dat verzoeker niet het vereiste belang heeft om de nietigverklaring

van het bestreden besluit te vorderen; dat hij immers niet gesolliciteerd heeft naar de vacant verklaarde betrekkingen van directeur van administratie, terwijl artikel 156, § 3, van de wet van 9 augustus 1963 tot instelling en organisatie van een regeling voor verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering uitdrukkelijk bepaalt: «Alleen de ambtenaren die zich kandidaat gesteld hebben kunnen bevorderd worden», en terwijl de reeds genoemde nota van de Minister van 23 november 1963 aan de betrokkenen ter kennis bracht, dat de ambtenaren van beide taalrollen naar de in competitie gestelde betrekkingen mochten dingen en dat zij de administrateur-generaal daarvan binnen een bepaalde termijn in kennis moeten stellen; dat verzoekers houding geen wettiging kan vinden in het feit dat de administratieve overheid niet vooraf had opgegeven voor welke taalgroepen de vacante betrekkingen waren voorbehouden, want zij was daartoe niet verplicht; dat het beroep niet ontvankelijk is.

Besluit:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT

zetelende in Koophandelszaken.

Kortgeding. — 16 september 1965.

Voorzitter: Mr. F. De Bont.

Advokaten: Mrs. Baeten (Brussel) en Demal (Hasselt)

Gemeenschappelijke markt. — Exclusief verkooprecht. — Parallele invoer en verkoop. — Art. 85 E.E.G.-Verdrag. — Oneerlijke handelspraktijken. — Verbodsmaatregelen. — Bevoegdheid van de Voorzitter zetelende in kortgeding.

In strijd met een recht tot exclusieve verkoop van een Duits produkt in België en in het Groot-Hertogdom Luxemburg, verworven door een Belgische firma, maakt een concurrent een brede publiciteit voor de verkoop van hetzelfde produkt. Hij gebruikt daarbij een gedeponeerd handelsmerk toebehorend aan de firma die het exclusief verkooprecht verworven heeft.

De handelaar in wiens voordeel de exclusiviteits-overeenkomst bestaat, vraagt aan de Voorzitter der Rechtbank, zetelende in kortgeding, voorlopige maatregelen te nemen om de praktijken van de concurrent die strijdig zijn met eerlijke handelsgebruiken te verbieden.

De actie is gesteund, niet op het Koninklijk Besluit van 23 december 1934 op de ongeoorloofde mededinging, doch uitsluitend op de gewone bevoegdheid van de Voorzitter in kortgeding hoogdringende maatregelen te nemen.

De concurrent die deze publiciteit voert doet gelden dat de ingeroepen exclusiviteitsovereenkomst nietig is, als zijnde in strijd met art. 85, lid 1 van het E.E.G.-Verdrag.

Dit verweer gaat niet op daar zelfs een overeenkomst die strijdig zou kunnen zijn met art. 85 lid 1 van het E.E.G.-Verdrag voorlopig geldig blijft, wanneer zij regelmatig werd aangezegd aan de Commissie der E.E.G., die omtrent haar geldigheid nog geen beslissing heeft genomen.

De Voorzitter der Rechtbank, zetelende in kortgeding, is dan ook bevoegd niet eerlijke handels-

gebruiken alsook het misbruik van een gedeponeerd handelsmerk te verbieden.

Er bestaat geen aanleiding de beslissing op te schorten tot na de uitspraak der E.E.G.-Commissie.

N.V. Sieverding & ctn. t./ Vermeer-Thys.

Overwegende dat aanleggers aanvoeren dat eerste aanlegster het exclusief verkoopsrecht bezit voor België en het Groot-Hertogdom Luxemburg, der produkten van het Duitse merk «Grundig», zijnde hoofdzakelijk radio-, televisie- en bandopname-apparaten; dat de overige aanleggers deel uitmaken van de door eerste aanlegster opgebouwde verkoopsorganisatie als officiële verdelers voor de streek Turnhout en omliggende; dat aanleggers aanvoeren dat verweerder sinds begin juli 1965 een publiciteit voert voor verkoop van Grundig-bandopname-apparaten op een wijze die in strijd is met de eerlijke handelsgebruiken en van aard is om aanleggers te schaden; dat aanleggers tenslotte aanvoeren dat de Grundig-apparaten verkocht door verweerder het merk «Gint» dragen, merk dat eigendom is van eerste aanlegster die het regelmatig neerlegde ter griffie van de Handelsrechtbank te Brussel op 26 maart 1957, onder nummer 81.921; dat verweerder aldus volgens aanleggers inbreuk pleegt op het uitsluitend merkenrecht van eerste aanlegster;

Overwegende dat aanleggers hun vordering uitdrukkelijk steunen op artikel 2 van de wet van 26 december 1891, vormende het huidige artikel 12-bis van de wet op de bevoegdheid en niet op het Koninklijk Besluit nr. 55 van 23 december 1934 op de ongeoorloofde mededinging en uitdrukkelijk slechts een voorlopige beschikking vragen;

Overwegende dat verweerder de aangevoerde feiten als dusdanig niet betwist doch aanvoert:

1) dat er ter zake geen hoogdringendheid zou bestaan daar deze toestand zich reeds voordeed in 1963, zonder enige reactie van aanleggers; dat er reeds ten gronde werd gedagvaard en er geen schade zou bestaan in hoofde van aanleggers;

2) dat er ter zake geen uitspraak kan gedaan worden zonder de grond van de zaak te raken en also de rechter, zetelende in kortgeding, onbevoegd zou zijn;

Overwegende dat de rechter in kortgeding ter zake bevoegd is om kennis te nemen van de eis zoals ingesteld, gezien, indien deze bewezen wordt, aanleggers minstens gevaar lopen benadeeld te worden en er aldus bij hoogdringendheid maatregelen te nemen zijn;

Overwegende dat de bewering van verweerder dat zulks niet mogelijk zou zijn zonder over de grond der zaak te beslissen, alle grond mist;

Overwegende dat verweerder ten gronde opwerpt:

1) dat de Belgische rechtspraak thans het standpunt heeft ingenomen van de parallele invoer en verkoop buiten de exclusieve invoerder om en een arrest aanhaalt van het Hof van Beroep van Luik na verzending de dato 10 maart 1965;

2) dat de door aanleggers ingeroepen exclusiviteits-overeenkomst tussen Grundig en Sieverding en de bijkomende overeenkomst tussen deze partijen betreffende gebruik van het nevenmerk «Gint» in strijd zijn met artikel 85 lid 1 van het verdrag der Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.) - (zie beschikking in zake Grundig-Consten de dato 23 september 1964) en alleszins de beslissing dient opgeschorst tot na de uitspraak door de Commissie der E.E.G. nopens kwestieuze exclusiviteitsovereenkomst; dat verder verweerder doet opmerken dat de eis van de tweede, derde en vierde aanlegger onontvankelijk zou zijn, gezien zij geen de

minste rechten hebben te doen gelden die zouden geschonden zijn door verweerder;

Overwegende dat, wat betreft de eerste eis van aanleggers tot onmiddellijke stopzetting van elke vorm van publiciteit waarin onder de slagzinnen «Te zot om waar te zijn» en «Wij braderen alles kapot» als aankondiging in het plaatselijke reklaamblad van Herentals «T Reklaam» van 15 juli 1965, met een afbeelding onder meer andere koopwaren van een bandopnemer Grundig, type T K 14 Lux, verweerder de verkoopsorganisatie en verkoopspolitiek van aanleggers minstens onrechtstreeks aantast;

Dat verweerder niet betwist dat deze verkoopsorganisatie bestaat zoals aangetoond door aanleggers en enkel opmerkt dat hij het recht heeft van parallele invoer en verkoop buiten de exclusieve invoerder om;

Dat echter alleszins de publiciteit nopens de verkoop van deze produkten, onafgezien van het eventueel recht van verweerder op verkoop ervan, de eerlijke handelsgebruiken dient te eerbiedigen, wat in casu niet het geval is; dat zulks schadelijk zou kunnen zijn voor al de aanleggers en de eis onder nummer 1) der dagvaarding derhalve gegrond is opzichts alle aanleggers;

Overwegende dat de tweede en derde eis van aanleggers betreft:

2) onmiddellijke stopzetting van elke vorm van publiciteit waarin Grundigapparaten worden aangeboden, afgebeeld of aangeduid onder de vermelding dat zij «rechtstreeks uit Duitsland ingevoerd worden»;

3) onmiddellijke stopzetting van elk aanbod, tentoonstelling en verkoop van apparaten «radio-ontvangst-toestellen, televisie-apparaten, radio-gramfoon-combinaties, bandopnemers, platenwisselaars en soortgelijke afspel-apparaturen «welke voorzien zijn van het merk Gint», zonder van de handel van eerste aanlegster afkomstig te zijn;

Overwegende dat het van geen belang is te weten of artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag ter zake van toepassing is, gezien, zelfs indien artikel 85 van toepassing zou zijn, zoals verweerder aanvoert, de betwiste exclusiviteitsovereenkomst voorlopig van kracht blijft (zie Bosch-arrest van 6 april 1962 van het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen);

Dat het immers niet betwist is dat de exclusiviteits-overeenkomst alsmede de overeenkomst betreffende het aanbrengen van het merk «Gint» regelmatig aan de Commissie werd bekendgemaakt in de vorm en binnen de termijn voorzien door de verordeningen nrs. 17 en 59 van deze Commissie van de E.E.G.

Dat aldus zelfs een door artikel 85, lid 1 verboden overeenkomst voorlopig geldig blijft bijaldien zij regelmatig werd aangegeven, tot de Commissie der E.E.G. deze overeenkomst heeft onderzocht en over de inhoud ervan beslist heeft, hetgeen tot hiertoe niet blijkt het geval te zijn;

Dat aldus voorlopige maatregelen kunnen getroffen worden steunende op de kwestieuze overeenkomst;

Dat de omstandigheid dat een reeds gedane uitspraak der Commissie in een analoog geval (Grundig-Consten-Unef-Frankrijk) waarbij soortgelijke exclusiviteitsovereenkomst van verkoop in Frankrijk strijdig met artikel 85 werd verklaard, geen afbreuk doet aan deze stelling;

Overwegende dat het aldus bewezen is dat, althans voorlopig, aanleggers door een overeenkomst, zij het met derden (Grundig), zekere rechten van alleenverkoop bezitten op de kwestieuze koopwaren;

Dat aanleggers vordering er niet toe strekt aan verweerder een overeenkomst tegen te stellen waarbij deze geen partij geweest is, doch het stopzetten vragen van ongeoorloofde handelspraktijken;

Overwegende dat de kwestieuze handelingen van verweerder er niet in bestaan eenvoudig te doen aan zogenaamde parallele invoer en verkoop buiten de exclusieve invoer om, doch dat verweerder daarbij niet eerlijke handelsgebruiken toepast door koopwaar te verkopen voorzien van het merk «Gint» dat een gedeponeerd handelsmerk is toebehorend aan eerste aanlegster;

Overwegende dat, wat betreft de stopzetting der vermelding in publiciteit voor Grundig-apparaten dat zij «rechtstreeks uit Duitsland ingevoerd werden», het blijkt dat verweerder, gezien de alleenverkoop-rechten van aanleggers, enkel door een niet eerlijke handelspraktijk de kwestieuze Grundig-apparaten invoert uit Duitsland of ten onrechte beweert ze rechtstreeks uit Duitsland in te voeren;

Overwegende dat verweerder tenslotte vraagt de beslissing op te schorten tot na de uitspraak der E.E.G.-Commissie, verwijzend naar een arrest van het Hof van Beroep te Brussel van 25 juni 1964 (J. Trib. 1964, 576);

Overwegende dat verweerder niet bewijst reeds enige eis tot vaststelling van inbreuk op genoemd artikel 85 van het verdrag van de E.E.G. ingeleid te hebben;

Dat het verder blijkt dat het ingeroepen arrest een betwisting ten gronde betrof, zodat de ingeroepen rechtspraak ter zake niet dienend is;

Overwegende dat in huidige geding maatregelen in kortgeding kunnen getroffen worden zonder de grond der betwisting nopens de al of niet toepasselijkheid van artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag te onderzoeken of te beslechten;

Om deze redenen:

En gezien artt. 2, 34, 36, 37, 41 der wet van 15 juni 1935;

Verklaren de eis van aanleggers ontvankelijk en gegrond;

Veroordelen verweerder tot onmiddellijke stopzetting

1) van elke vorm van publiciteit waarin onder de slagzinnen «Te zot om waar te zijn» en/of «Wij braderen alles kapot» en/of andere bespottende of afbrekende slagzinnen, leuzen of teksten, Grundig-producten worden aangeboden, afgebeeld of aangeduid;

2) van elke vorm van publiciteit waarin Grundig-apparaten worden aangeboden, afgebeeld of aangeduid onder de vermelding dat zij «rechtstreeks uit Duitsland ingevoerd werden»;

3) van elk aanbod, tentoonstelling en verkoop van apparaten, «radio-ontvangsttoestellen, televisie-apparaten, radio-gramfooncombinaties, bandopnemers, platenwisselaars en soortgelijke afspeler-apparaten», welke voorzien zijn van het merk «Gint» zonder van de handel van eerste aanlegster afkomstig te zijn;

Verlenen akte aan aanleggers dat zij zich het recht voorbehouden voor de bevoegde rechtbank vergoeding te eisen van de door hen geleden schade;

Kosten ten laste van verweerder.

NOOT: 1. Zowel de bovenstaande beslissing van de voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout van 16 september 1965 als de eveneens in dit nummer opgenomen beslissing van de voorzitter van de rechtbank te Hasselt van 17 september 1965 werden gewezen in kortgeding en in zaken van koophandel.

Ofschoon beide voor genoemde rechtbanken ingeleide vorderingen onrechtmatige mededingingshandelingen betreffen, waren zij niet gesteund op het K.B. van 23 december 1934 dat inzake onrechtmatige mededinging een bijzondere vordering tot ophouden instelt; de dagvaarding verwees daarentegen naar de wetsbepalingen houdende de gemeenrechtelijke bevoegdheid van de voorzitter in kortgeding. Dit houdt klaarblijkelijk verband met de restrictieve opvatting van ons Hof van Cassatie nopens de bevoegdheid van de voorzitter wanneer deze uitspraak doet op grond van genoemd K.B. (zie Fredericq, *Handboek van Belgisch Handelsrecht*, I, nr. 149). Dergelijke beperkende toepassing leidt noodzakelijkerwijze tot een revalorisatie van de gemeenrechtelijke vordering tot ophouden (zie in dit verband mijn bijdrage *Over de vordering tot ophouden ingesteld door K.B. nr. 55 van 23 december 1934, de beteugeling van economische delicten en de gemeenrechtelijke vordering tot ophouden*, R.W. 1960-1961, 609).

2. Voor beide voorzitters riepen de onderscheiden verweerders een op artikel 85 E.E.G.-Verdrag gesteund verweermiddel in: de exclusiefregelingen tussen de Duitse firma Grundig en haar verdeler voor België en Luxemburg, de N.V. Sieverding, zouden strijdig zijn met de gemeenschappelijke markt en bijgevolg nietig. Derhalve zou de miskenning van genoemde regelingen aan verweerders die parallelverkoop hebben doorgevoerd, niet euvel kunnen worden genomen.

Werd een nationale rechtbank verzocht zich uit te spreken over de toepasselijkheid van artikel 85, lid 1, E.E.G.-Verdrag op een concrete overeenkomst die door de contractpartijen aan de Commissie werd betekend of door een derde bij de Commissie werd aangeklaagd, dan ziet zij zich, zodra de Commissie een procedure heeft ingeleid, geconfronteerd met een ingewikkelde procedurekwestie. De vraag rijst immers of artikel 9, lid 3 VO nr. 17, dat de bevoegdheid van de autoriteiten van de lid-Staten tot toepassing van artikel 85, lid 1, en artikel 86 schorst (zodra de Commissie een procedure als bedoeld in artikelen 2, 3 of 6 van genoemde verordening heeft ingeleid), ook ziet op de nationale rechtbanken (over deze problematiek zie o.m. Drion H., *De toepassing van het verbod van de artikelen 85, lid 1 en 86 door de nationale autoriteiten, Europees kartelrecht*, Deventer 1965, blz. 73 en volg.; Van Gerven W., *Overzicht van Europees recht*, T.P.R., 1964, blz. 708 en volg., nr. 132 en volg.). Volgens de heersende mening die ook de juiste lijkt te zijn, moet deze vraag, althans in algemene regel, ontkennend worden beantwoord. (Zie o.m. de recente studie van Mailänder, K.P., *Zuständigkeit und Entscheidungsfreiheit nationaler Gerichte in E.W.G. - Kartellrecht*, Baden-Baden, 1965, 29 blz.) zodat de voorzitters van Turnhout en Hasselt in casu bevoegd bleven om zich zonder verwijl over de toepasselijkheid van artikel 85, lid 1 op de litigieuze overeenkomsten uit te spreken. Hadden zij zulks wenselijk geacht voor een goede rechtsbedeling, dan hadden zij echter evengoed de procedure kunnen schorsen tot na de uitspraak van de Commissie (zie mijn *Overzicht van Europees recht*, I.c., nr. 144 evenals Rigaux F., *L'application du droit communautaire par les juridictions belges (1961-1964)*, Annales de droit, Leuven 1965, blz. 281 en volg.).

De vraag of artikel 9, lid 3 VO nr. 17 ook ziet op de nationale rechtbanken blijft nochtans betwist (zie bijv. in andere zin dan hierboven, Rigaux, F., I.c., blz. 280) en een verzoek om interpretatie door middel van prejudiciële vraag (art. 177 E.E.G.-Verdrag) zou nogstnodig aan het Hof van Justitie te Luxemburg moeten worden voorgelegd. Er moet evenwel worden

toegegeven dat het voorleggen van dergelijke vraag door een rechter in kortgeding, ofschoon niet onmogelijk, dan toch minder aangewezen is (zie mijn Overzicht, L.c., nr. 190).

3. Volgt men de hierboven weergegeven opvatting nopens de interpretatie van artikel 9, lid 3 VO nr. 17, dan kan een nationale rechter één van de drie wegen inslaan: ofwel besluit hij tot de definitieve geldigheid, wat betreft artikel 85, E.E.G.-Verdrag, van de aan zijn oordeel onderworpen overeenkomst en trekt hij daaruit, zonder voorbehoud, alle rechtsgevolgen voor zover die door de belanghebbende gedingpartij werden geëist en door hem kunnen worden toegestaan; ofwel opteert hij voor een voorlopige geldigheid d.w.z. houdt hij rekening met een mogelijke latere vaststelling door de Commissie van de onverenigbaarheid van de overeenkomst met artikel 85; ofwel stelt hij onmiddellijk de nietigheid van de overeenkomst vast overeenkomstig artikel 85, lid 2 en weigert derhalve de gevraagde voorzieningen.

De extreme oplossingen (onmiddellijke vaststelling van de definitieve geldigheid of nietigheid van de overeenkomst) houden wij met betrekking tot regelmatig bij de Commissie aangemelde afspraken (1) voor ongewenst (2). Ingevolge de nog steeds heersende onzekerheid nopens het lot van de onderscheiden soorten van exclusiefregelingen t.a.v. artikel 85, is het gevaar voor tegenstrijdigheid tussen de uitspraak van de nationale rechter en de te verwachten beslissing van de Commissie (of, ingeval van hoger beroep van het Hof van Justitie) al te groot. Doordat tegen de beschikking van de Commissie van 23 september 1964 in de zaak Grundig-Consten (*Publ. Eur. Gem.*, 1964, 2545) beroep werd aangekend bij het Hof van Justitie (dat nog geen uitspraak deed), bestaat dit gevaar zelfs in zaken, zoals de gecommuniceerde, met betrekking tot overeenkomsten (gesloten tussen Grundig en zijn Belgische alleenverkoper Sieverding) die ogenschijnlijk gelijkvormig zijn met overeenkomsten (gesloten tussen Grundig en zijn Franse alleenverkoper Consten) waarover de Commissie zich in de genoemde beschikking reeds uitsprak.

De middenoplossing (voorlopige geldigheid van de regelmatig aangemelde overeenkomst) lijkt te verkiezen. In feite komt deze oplossing neer op de erkenning van de geldigheid der overeenkomst voor zover nodig met het oog op het verlenen van voorlopige maatregelen. Wordt door de belanghebbende gedingpartij meer gevraagd, dan doet de rechtbank er goed aan haar beslissing te dien aanzien op te schorten. Wat juist moet verstaan worden onder «voorlopige maatregelen» hangt af van de omstandigheden. In het algemeen kan men ze definiëren als maatregelen die niet te sterk ingrijpen in de rechtssfeer van de tegenpartij en die gemakkelijk ongedaan kunnen worden gemaakt indien later moest blijken dat de afspraak toch ongeoorloofd was. Aldus lijkt het inwilligen van een vordering tot ophouden gericht tegen een derde die de betwiste afspraak mistek een voorlopige maatregel te zijn maar niet de veroordeling van die derde tot het betalen van schadevergoeding. Het veroordelen van een partij bij de betwiste overeenkomst tot uitvoering van haar verbintenissen zou evenmin een voorlopige maatregel zijn (zie Brussel, 25 juni 1964, *J.T.*, 1964, 576).

4. De voorzitter van de rechtbank te Turnhout beriep zich op het arrest van het Hof van Justitie van 6 april 1962 in de zaak 13/61 (het zgn. Bosch-arrest) ten einde de voorlopige geldigheid van de litigieuze overeenkomsten te staven. In dit arrest stelde het Hof onder-

daad voorop dat oude niet-aanmeldingsplichtige afspraken evenals oude aanmeldingsplichtige afspraken die tijdig werden aangemeld, geldig zijn zolang artikel 85, lid 1 niet op hem toepasselijk wordt verklaard (3).

De ervaring heeft echter uitgewezen dat de draagwijdte van genoemde jurisprudentiële regel verre van duidelijk is. De geldigheid waarover het Bosch-arrest spreekt werd nu eens als een definitieve, al weze het «tijdelijke» geldigheid, opgevat (zie bijv. het arrest van het *Bundesgerichtshof* van 14 juni 1963, *Wirtschaft und Wettbewerb*, 1964, blz. 175 en volg.) dan weer als een «voorlopige» d.i. een wellicht door een nietigheidskiem aangetaste geldigheid. Ook wordt er over getwist of genoemd arrest de bevoegdheid van de nationale rechter aan banden heeft gelegd: men kan namelijk van oordeel zijn — me dunkt, ten onrechte — dat de nationale rechter, ingevolge deze uitspraak en in afwachting van een beschikking van de Commissie, geen bevoegdheid meer bezit om de nietigheid van de bedoelde (oude) kartels uit te spreken (Drion H., o.c., blz. 85; anders Steindorff E., *Rechtsschutz und Verfahren im Recht der europäischen Gemeinschaften*, Baden-Baden, 1964, blz. 105 en volg.). Deze onzekerheid doet veel af van de waarde van het Bosch-arrest. Hopenlijk krijgt het Hof spoedig de gelegenheid om zijn zienswijze te preciseren.

Hoe het ook weze, uit het voorgaande blijkt dat de gecommuniceerde beslissingen o.i., voor zover de toepassing van het Europees recht betreft, tot het juiste resultaat komen ofschoon op de motivering wel een en ander valt aan te merken; de motivering van het Hasseltse vonnis is overigens wel bijzonder laconiek.

5. Eens het verweer strekkende tot vaststelling van de nietigheid der litigieuze overeenkomsten is afgewezen, ligt de weg open om te oordelen over de miskenning van de overeenkomst door de derde parallelverkoper. In dit verband weze er uitsluitend op gewezen dat beide voorzitters er zich wel voor hoeden de parallelverkoop op zichzelf te veroordelen (lees in dit verband Cass. 17 juni 1960, *R.W.*, 1960-61, 171 en 316 en 3 nov. 1961, *R.W.*, 1961-62, 1085) en hun beslissing tot ophouden daarentegen steunen op allerlei unfair geachte nevengedragingen (merknaabootsing, ongeoorloofde reclame, onjuiste beweringen, medeplichtigheid aan contractbreuk). Ook in dit opzicht is de beslissing van de voorzitter van de Rechtbank te Hasselt wel vatbaar voor enige verduidelijking: het is, me dunkt, twijfelachtig dat de verkoop van producten zonder speciale door de fabrikant gecreëerde garantietaal op zichzelf onrechtmatig is.

W. van Gerven.

(1) De voorzitter van de Rechtbank te Turnhout vermeldt in zijn beslissing dat de Grundig-Sieverding-overeenkomst tijdig werd aangemeld. De voorzitter van de Rechtbank te Hasselt laat dit belangrijk feit onvermeld. Vermits het in beide instanties over dezelfde overeenkomst gaat, mogen wij evenwel aannemen dat ook de Hasseltse rechtbank met een tijdig aangemelde afspraak te maken had. Indien een aanmeldingsplichtige afspraak niet werd aangemeld, is zij in elk geval verboden tot op het tijdstip der aanmelding: er zou dan voor de rechtbank geen reden zijn geweest om voorlopige maatregelen toe te staan met het oog op de eerbiediging van dergelijke overeenkomst.

(2) De vraag of een rechter in kortgeding dergelijke geldigheid of nietigheid kan uitspreken — vraag van nationaal recht — blijft hier onbesproken.

(3) Het Bosch-arrest spreekt zich niet uit over nieuwe kartels dit zijn kartels die na 13 maart 1962 zijn tot stand gekomen. Uit de gecommuniceerde beslissingen blijkt niet of het in casu ging over oude dan wel nieuwe afspraken.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT
zetelende in Koophandelszaken

Kortgeding. — 16 september 1965.

Voorzitter : Mr. Kranzen.

Advocaten : Mrs. Baetens (Brussel) en Demal (Hasselt).

Gemeenschappelijke markt. — Exclusief verkooprecht.
— Parallele invoer en verkoop. — Art. 85 E.E.G.-Verdrag. — Oneerlijke handelspraktijken. — Verbodsmaatregelen. — Bevoegdheid van de Voorzitter zetelende in kortgeding.

In strijd met een recht tot exclusieve verkoop van een Duits produkt in België en in het Groot-Hertogdom Luxemburg, verworven door een Belgische firma, maakt een concurrent een brede publiciteit voor de verkoop van hetzelfde produkt. Hij gebruikt daarbij een gedeponeerd handelsmerk toebehorend aan de firma die het exclusief verkooprecht verworven heeft.

De handelaar in wiens voordeel de exclusiviteits-overeenkomst bestaat, vraagt aan de Voorzitter der Rechtbank, zetelende in kortgeding, voorlopige maatregelen te nemen om de praktijken van de concurrent, die strijdig zijn met de eerlijke handelsgebruiken, te verbieden.

De actie is gesteund, niet op het Koninklijk Besluit van 23 december 1934 op de ongeoorloofde mededinging, doch uitsluitend op de gewone bevoegdheid van de Voorzitter in kortgeding hoogdringende maatregelen te nemen.

De concurrent, die deze publiciteit voert, doet gelden dat de ingeroepen exclusiviteitsovereenkomst nietig is, als zijnde in strijd met art. 85 lid 1 van het E.E.G.-verdrag.

Dit verweer gaat niet op, daar zelfs een overeenkomst die strijdig zou kunnen zijn met art. 85 lid 1 van het E.E.G.-Verdrag voorlopig geldig blijft, wanneer zij regelmatig werd aangezegd aan de Commissie der E.E.G., die omtrent haar geldigheid nog geen beslissing heeft genomen.

De Voorzitter der Rechtbank, zetelende in kortgeding, is dan ook bevoegd niet eerlijke handelsgebruiken alsook het misbruik van een gedeponeerd handelsmerk te verbieden.

Er bestaat geen aanleiding de beslissing op te schorten tot na de uitspraak der E.E.G.-Commissie. De Voorzitter der Rechtbank zetelende in kortgeding oordeelt oppermachtig over de hoogdringendheid der te nemen maatregelen.

N.V. Sieverding & N.V. Sarem
t./ N.V. General Electric Import Cy.

Overwegende dat eiseressen respectief de eerste als houdster van het exclusief verkooprecht in België en in het Groothertog Luxemburg van de produkten «Grundig» en tweede als verdeelster van die produkten voor Hasselt en omstreken er zich over beklagen dat verweerster deze produkten verkoopt zonder dat zij voorzien zijn van een speciale door de fabrikant gecreëerde garantietaal en zonder het regelmatig gedeponeerd merk «Gint» waarvan eerste eiseres eigenares is, te eerbiedigen;

Dat zij dienvolgens vorderen de onmiddellijke stopzetting van de verkoop van de apparaten «Grundig», niet voorzien van de speciale garantietaal en van de apparaten voorzien van het merk «Gint» welke niet afkomstig zijn van de handel van eerste eiseres;

Overwegende dat de eis gesteund is niet op het Koninklijk Besluit nr. 55 van 23-12-1934 maar op het algemeen foutief karakter dat daden van oneerlijke mededinging en merknabootsing uitmaken; dat wij dienvolgens bevoegd zijn om hoogdringende en voorlopige maatregelen te treffen;

Overwegende dat verweerster de hoogdringendheid betwist omdat eiseressen reeds geruime tijd op de hoogte waren van de toestand en reeds voor de rechtbank gedagvaard en tevens een geding werd ingeleid voor de commissie van de Europese Economische Gemeenschap;

Overwegende dat de rechter in kortgeding oppermachtig beslist of hij een zaak hoogdringend acht of niet; dat het feit dat een toestand reeds geruime tijd duurt en dat reeds een geding ten gronde werd ingeleid geen absoluut beletsel zijn voor zijn bevoegdheid;

Dat uit de briefwisseling blijkt dat eiseressen in mei-juni 1965 nog pogingen aanwendden om tot een oplossing te komen; dat wanneer deze pogingen mislukten, het hoogdringend werd een einde te stellen aan praktijken, die van aard waren schade te berokkenen aan eiseressen, indien zij verder nog gedurende maanden verder beoefend; dat de uiteindelijke beslechting van het geding ten gronde nog vele maanden kan aanslepen;

Overwegende dat het feit dat de rechter in kortgeding niet kan beslissen zonder een zekere kennis te hebben van de grond van het geschil, evenmin een beletsel is voor zijn bevoegdheid; dat hij immers slechts beslist ten voorlopige titel en dat de rechtbank nadien niet door zijn opvatting gebonden is en tevens schadevergoeding kan toestaan indien de uitgelokte maatregel schade heeft veroorzaakt;

Overwegende dat partijen het eens zijn over de feiten;

Overwegende dat niet ernstig kan betwist worden dat de fabrikant het recht heeft zijn produkten samen te stellen uit een reeks materiële elementen en de verkoop ervan te verbinden met niet materiële elementen, welke hij kiest om zijn merk op afdoende wijze te beschermen en om die verkoop te bevorderen; dat anderen deze elementen moeten eerbiedigen welke ook de opvattingen over parallelle invoer wezen;

Overwegende dat met zulks niet te doen verweerster een fout beging, waardoor zij ogenschijnlijk niet alleen schade berokkent aan de firma Grundig, maar ook aan eiseressen, welke de eerste rechtstreeks van «Grundig» in België en Luxemburg en de tweede van de eerste in Hasselt en omstreken, de concessie van alleenverkoop bekwamen;

Overwegende dat het feit dat verweerster haar eigen garantie aan de verkopers geeft niet van aard is afbreuk te doen aan het recht dat eiseressen hebben de verkoop van de «Grundig»-apparaten aan andere voorwaarden dan deze door de fabrikant gesteld, te doen ophouden;

Overwegende dat niet betwist wordt dat eerste eiseres het merk «Gint» regelmatig heeft gedeponeerd en dat derhalve op eerste zicht, toch zeker voorlopig verbod moet worden opgelegd aan verweerster produkten te verkopen voorzien van dit merk, welke niet afkomstig zijn van eerste eiseres;

Overwegende dat verweerster nochtans inroept dat de overeenkomst gesloten tussen Grundig en eerste eiseres strijdig zijn met artikel 85 van het verdrag van oprichting van de Europese Economische Gemeenschap;

Overwegende dat verweerster bewijst dat zij op 9 augustus 1965 desangende een klacht heeft ingediend bij de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap;

Overwegende dat verweerster hieruit afleidt dat wij

alleszins onze uitspraak zouden moeten opschorsen tot na uitspraak van de commissie van de E.E.G.;

Overwegende dat de concessie van het merk «Gint» ogenschijnlijk alle kenmerken bezit van regelmatigheid en bijgevolg voor dusdanig moet worden gehouden tot dat de organen van de E.E.G. er anders zouden hebben over beslist; dat de schade die eerste eiseres zou lijden door de voortzetting van ogenschijnlijk onrechtmatige praktijken te groot zou zijn zelfs wanneer zij hoofdzakelijk moreel zou zijn, indien eenvoudig een opschorsing van de uitspraak werd bevolen, dit onder voorbehoud van alle rechten van partijen en namelijk van het recht van verweerster op schadevergoeding, zoals hiervoor reeds werd gezegd;

Gelet op de artikelen 2-30 tot 37 van de wet van 15 juni 1935 welke werden nageleefd;

Om deze redenen :

zetelende als rechter in kortgeding en in handelszaken,

Verklaren ons bevoegd en verklaren de eis ontvankelijk;

Uitspraak doende ten provisionele titel en onder voorbehoud van alle rechten van partijen ten gronde, bevelen aan verweerster onmiddellijk stop te zetten;

1. elk aanbod, tentoonstelling en verkoop van apparaten van het merk «Grundig» welke niet regelmatig voorzien zijn van de sinds 1 mei 1955 speciaal voor België door de fabrikant gecreëerde garantiekaart;

2. elk aanbod, tentoonstelling en verkoop van «radio-ontvangsttoestellen, televisieapparaten, radio-gramfooncombinaties, bandopnemers, platenwisselaars en soortgelijke afspelapparaturen» welk voorzien zijn van het merk «Gint» zonder van de handel van eerste eiseres afkomstig te zijn;

Voegen de uitspraak over de kosten bij de hoofdzak;

Verklaren ons bevelschrift uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle verhaal en zonder borg behalve voor de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

7e Kamer. — 22 december 1965.

Voorzitter : M. P. Van Dijk.

Referendaris : M. J. Verdoodt.

Advocaten : Mrs. A. Baetens en L. Goffin.

Concessie van alleenverkoop.

1. Wet van 27 juli 1961. — Toepasselijk zowel op de «onperfectione» of «open» als op de «perfecte» of «besloten» genaamde concessies.
2. Beperkende interpretatie harer bepalingen. — Het verleende monopolie moet de door de wet vereiste karakteristieken vertonen en uitgestrekt genoeg en op voldoende precieze wijze afgebakend zijn.
3. Tot de openbare orde behorende wet. — Rechtsdwaling onaanvaardbaar. — Geen bedrog bij gemis aan bedrieglijk inzicht.
4. Globale vergoeding, die al de uit de verbreking van het contract voortvloeiende schadelijke gevolgen van financiële aard omvat.
5. Vergoeding voor een bekende meerwaarde inzake

cliënteel, die door de concessiehouder is aangebracht. — Verschuldigd op voorwaarde dat de aankopen dezer cliënteel uitsluitend of voornamelijk door de kwaliteiten van het merkprodukt van de concessiegever ingegeven zijn. — Beperkt tot de uitgaven, dewelke tot gevolg hadden een cliënteeltoename, waarvan uitsluitend de concessiegever, ingevolge de door hem verwekte verbreking der concessie, geniet.

6. Verbodsbepalingen van artikel 85 van het E.E.G.-Verdrag. — In principe geen algehele nietigheid der alleenverkoopovereenkomsten, die blijven bestaan, doch met uitsluiting van de nietige bedingen. — De wet van 27 juli 1961 blijft toepasselijk.
7. Geen schorsing van de procedure, wanneer de gebeurlijke nietigheid van de ene of andere clause ener concessie geen de minste weerslag op het proces kan hebben.

1. De wet van 27 juli 1961, betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop, is naar haar letter, haar geest, haar wordingsgeschiedenis en het advies van de Raad van State, zowel op de «onperfectione» of «open» als op de «perfecte» of «besloten» genaamde concessies, verleend voor onbepaalde tijd, toepasselijk.

2. Zo de rechtbanken, ingevolge het buitengewoon en van het gemeen recht afwijkend karakter dezer wet, aan haar bepalingen een beperkende interpretatie dienen te geven, moeten zij ze niettemin toepassen, zodra al de voorwaarden, door de wetgever vereist opdat er van beschermde concessie sprake weze, vervuld zijn, d.w.z. wanneer het verleende monopolie de door de wet vereiste karakteristieken vertoont en uitgestrekt genoeg en op voldoende precieze wijze afgebakend is.

Zulks is b.v. het geval wanneer : 1) de overeenkomst, hoewel ze de concessie niet uitdrukkelijk als exclusief bestempelt, aan de concessiehouder het recht verleent de door de concessie vervaardigde of verdeelde artikelen in eigen naam en voor eigen rekening in een welbepaald gebied (België en Luxemburg) te verkopen, zodat het aldus verleende monopolie uitgestrekt genoeg en op voldoende precieze wijze is afgebakend; 2) de concessiegever, al zij het in beperkte omstandigheden, zich aansprakelijk verklaart, zo derden, door zijn schuld, dezelfde artikelen in het geconcedeerde gebied invoeren; 3) de overeenkomst een exclusiviteits- of getrouwheidsbeding bevat en, daarenboven, aan de concessiehouder — in verband met de voortverkoop — zekere modaliteiten oplegt, elementen die wezenlijke karaktertrekken van het contract van concessie van exclusieve verkoop zijn.

3. De concessiegever kan, ten einde aan de toepassing van de betreffende wet te ontsnappen, zich niet op rechtsdwaling beroepen, met gewag te maken van zijn onwetendheid van de toepasselijkheid dezer wet ondanks elk andersluidend beding, vermits het aangaande ener rechtsdwaling niet tot de schending van een tot de openbare orde behorende wet — zoals deze van 27-7-1961, waarvan het imperatief karakter onbetwistbaar is — mag leiden.

Er kan evenmin sprake zijn van nietigheid der concessie wegens «bedrieglijk manoeuvre» of «kwade trouw» in hoofde van de concessiehouder, wanneer niet is bewezen, dat deze laatste, bij de ondertekening der concessieovereenkomst, het stilzwijgen heeft bewaard (over de nietigheid der met de wet van 27-7-1961 strijdige contractuele bedingen betreffende

de gerechtelijke bevoegdheid en de op het contract toepasselijke wetgeving) met het bedrieglijk inzicht, door zijn stilzwijgen, de afsluiting van het concessiecontract te bekomen.

4. Hoewel de artikelen 2 en 3 der wet van 27-7-1961 het beide over een vergoeding hebben en artikel 3 zelfs van een « *bijkomende* » vergoeding gewaagt, heeft de wetgever — na het door hem op dit punt helemaal ingevolg advies van de Raad van State — zich ten voordele van een globale vergoeding, die al de uit de verbreking voortvloeiende schadelijke gevolgen van financiële aard omvat, uitgesproken.
5. Indien, naar het oordeel van de wetgever, een vergoeding voor een bekende meerwaarde inzake cliënteel die door de concessiehouder is aangebracht, verschuldigd is, zelfs zo deze laatste hierdoor geen schade leed (omdat hij b.v. begonnen is een heel ander artikel te verkopen of zo hij, om andere redenen, een einde aan zijn activiteit stelt), heeft de concessiehouder niettemin — volgens het advies van de Raad van State — slechts recht op vergoeding, indien de aankopen dezer cliënteel uitsluitend of voornamelijk door de kwaliteiten van het merkproduct van de concessiegever zijn ingegeven, zodat zelfs indien een bekende meerwaarde inzake cliënteel is bewezen ten gunste van de concessiegever, quod non, nog moet worden bewezen, dat deze voor de concessiehouder verloren cliënteel meer aan de door de concessiegever vervaardigde of verdeelde artikelen of producten dan aan de handelsonderneming van de concessiehouder was gehecht en, deswege, bij de concessiegever, na de beëindiging der concessie, is blijven aankopen.

Zo deze beide elementen verenigd zijn, kan de concessiehouder op vergoeding wegens cliënteelverlies aanspraak maken, vergoeding die ten andere door de wetgever uitdrukkelijk is beperkt tot de uitgaven, dewelke tot gevolg hadden een cliënteeltoename, waarvan uitsluitend de concessiegever, ingevolge de door hem verwekte verbreking der concessie, geniet.

6. De verbodsbepalingen van artikel 85 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.), hebben in principe niet de algehele nietigheid tot gevolg van de alleenverkoopovereenkomsten, die b.v. een uitvoerverbodsbeding of andere door gezegd artikel 85 verboden clausules bevatten, behalve in het zeer uitzonderlijk geval dat deze contracten in hun geheel onder deze verbodsbepalingen zouden vallen en dan ook in globo van rechtswege nietig zijn.

Bijgevolg, niettegenstaande de bij artikel 85, 2°, E.E.G.-Verdrag voorziene nietigheid van rechtswege dezer clausules, blijven de overeenkomsten, waarin ze voorkomen, in principe bestaan, doch met uitsluiting van de nietige bedingen, zodat de Belgische wet van 27-7-1961 de schadelijke gevolgen van de eenzijdige beëindiging van dergelijke voor onbepaalde tijd verleende concessies, zal blijven regelen.

7. Zo een beslissing — geveld hetzij door de Commissie der E.E.G., hetzij door een Belgische administratieve of gerechtelijke autoriteit — omtrent de gebeurlijke nietigheid van de ene of andere clausule ener concessie (betreffende de te besloten natuur dezer laatste, de verplichting minimumprijzen te eerbiedigen en dergelijke) geen de minste weerslag op het vóór een Belgische rechtbank hangende geschil kan hebben, is er geen aanleiding tot schorsing der procedure tot na de uitspraak over kwestieuze nietigheid en zekere prejudiciële vragen, die één der gedingvoe-

rende partijen aan de beoordeling van het Hof van Justitie der E.E.G. zou willen doen voorleggen.

N.V. « Anvers-Radio » t./ N.V. « Artone Gramophone ».

Gezien inzake nr. 10.170 van Anvers-Radio tegen Artone Gramophone, het geboekt exploit van rechtsingang, gedagtekend van 19-11-1963, en in de eis nr. 1.415 van Artone Gramophone tegen Anvers-Radio, het geboekt exploit van rechtsingang van 22-7-1964;

Gezien de door beide gedingvoerende partijen in elke zaak genomen hoofd- en aanvullende zittingsconclusiën, evenals de derde besluiten van Artone Gramophone;

Overwegende dat de onder nr. 10.170 der algemene rol ingeschreven vordering er, in hoofddorde, toe strekt :

1) te horen vaststellen, dat de tussen partijen tot stand gekomen overeenkomst van exclusieve verkoop voor onbepaalde duurtijd, door Artone Gramophone onrechtmatig verbroken is geworden;

2) minstens voor recht te horen zeggen, dat voornoemde overeenkomst als verbroken, lastens bedoelde partij, dient te worden aanschouwd;

3) Artone Gramophone tot betaling ener totale hoofdsom van 2.300.000 fr. — in besluiten herleid tot 1.500.000 fr. — te doen veroordelen;

Overwegende dat de eis nr. 1.415, anderzijds, hoofdzakelijk streeft tot veroordeling van Anvers-Radio om aan Artone Gramophone een bedrag van 9.987,73 gulden, uit hoofde van aankoop van gramfoonplaten, te betalen;

Overwegende dat beide vorderingen strekken tot uitvoering of tot sanctie der niet-uitvoering van verbintenissen, welke haar oorzaak in dezelfde overeenkomst vinden, zodat ze door een voldoende band van afhankelijkheid verbonden zijn en het dan ook past — in het belang ener goede rechtsbedeling — ze te voegen en door één enkel vonnis te beslechten;

Overwegende dat Artone Gramophone, luidens twee contracten van 6-12-1961 — aangevuld op 2-1-1962 — aan Anvers-Radio voor onbepaalde tijd het recht verleende, de door Artone Gramophone verkochte gramfoonplaatmerken « Artone » en « Cadence » in België en Luxemburg voort te verkopen;

Dat ze haar nadien, krachtens contract van 23-1-1962, hetzelfde recht voor het plaatmerk « Candid » toestond;

Dat ze, op 29 mei 1962, kwestieuze overeenkomsten opzegde, omwille van de volgens haar « teleurstellende activiteiten en bereikte resultaten » van Anvers-Radio, doch er naderhand terug in toestemde ze in voege te laten;

Dat ze echter, op 31 mei 1963, de overeenkomsten definitief beëindigde, met inachtnaam van de erin vastgestelde opzeggingstermijn van drie maand;

Overwegende dat Anvers-Radio — naar ze beweert — op grond van kwestieuze contracten, een voor onbepaalde tijd verleende concessie van alleenverkoop verkreeg en dat ze dan ook, wegens eenzijdige opzegging ervan door Artone Gramophone, bij toepassing van artikelen 2 en 3 der Belgische wet van 27 juli 1961 « betreffende eenzijdige beëindiging van de voor onbepaalde tijd verleende concessies van alleenverkoop », een totale schadevergoeding van 1.500.000 fr. vordert;

Overwegende dat Artone Gramophone, harerzijds, bij eis nr. 1.415, betaling van de overeengekomen prijs der geleverde en onbetaald gebleven platen, hetzij 9.987,73 gulden, vraagt;

Overwegende dat Artone Gramophone — in verband met eis nr. 10.170 — wenst dit geding door de bevoegde Nederlandse rechter te doen beslechten en derhalve de onbevoegdheid der Belgische jurisdicties opwerpt.

omdat de drie kwestieuze contracten de volgende clausule bevatten: «Op deze overeenkomst en haar uitlegging zal uitsluitend Nederlands recht van toepassing zijn. Alle geschillen verband houdende met de uitlegging en/of uitvoering dezer overeenkomst, zullen naar keuze van Artone onderworpen worden of aan het oordeel van de bevoegde rechter te Haarlem of Amsterdam, of aan arbitrage»;

Overwegende dat Anvers-Radio, daarentegen, de bevoegdheid der Belgische rechtsmachten pleit, bij toepassing van artikel 4 der voormelde wet van 27 juli 1961, omdat ze zich — in hoedanigheid van concessiehouderes — benadeeld beweert, ten gevolge van de eenzijdige opzegging door Artone Gramophone van concessies van alleenverkoop, welke haar o.m. voor het Belgisch grondgebied werden toegestaan;

Overwegende dat Artone Gramophone echter betwist, dat het hier om een «concessie van alleenverkoop», in de zin der wet van 27-7-1961, gaat;

1. Overwegende dat, luidens artikel 1 dezer wet, de concessiehouder inzake alleenverkoop de handelaar is «die van een concessiegever het recht heeft verkregen tot de exclusieve verkoop van de door deze vervaardigde of verdeelde artikelen of produkten en die deze artikelen en produkten in eigen naam en voor eigen rekening verkoopt»;

Dat nochtans de uitdrukking «exclusieve verkoop» in de praktijk niet steeds één en dezelfde betekenis heeft (cfr. R. Scheyvaerts, *Quand y a-t-il tierce-complicité à la violation des exclusivités conventionnelles?*, Jur. Comm. Brux. 1962, blz. 4 en volg.; Handelsr. Brussel, 4-2-19654, Jur. Comm. Brux. 1954, blz. 12), zodat moet worden nagegaan of gezegde wet — zoals sommigen menen — slechts op de «perfecte» of «besloten» genaamde concessies toepasselijk is, m.a.w. of ze enkel haar bescherming aan de voor onbepaalde tijd verleende concessies van verkoop verleent, op voorwaarde dat deze werkelijk exclusief wezen (wat ter zake het geval niet is), d.w.z. beschermd door uitvoerverboden naar het geconcedeerde gebied (cfr. A. Baetens, *Le Statut du concessionnaire exclusif de vente et la législation de la communauté économique européenne*, blz. 19, 107 en 108; A. Braun, noot onder arrest Parijs 26-1-1963, J.T. 10-3-1963, blz. 172, nr. 6; C. de Biseau, *Le Statut de concessionnaire exclusif*, blz. 13 en 14);

Overwegende dat deze thesis evenwel onverdedigbaar blijkt, op grond van letter en geest der wet, de voorbereidende werkzaamheden ervan en het advies van de Raad van State (cfr. G. Bricmont, *Des rapports entre la loi belge du 27 juillet 1961 et les dispositions communautaires sur les concessions exclusives de vente*, Jur. Comm. Brux. 1963, blz. 331 en volg.; L. P. Suetens, *L'influence de la réglementation de la C.E.E. sur la loi belge du 27 juillet 1961*, J.T. 20-10-1963, blz. 585 en vlg.; W. Van Gerven, *Europees recht*, T.P.R. 1964, nr. 127, blz. 704 en 705, en 1965, blz. 273);

Dat immers de concessie van exclusieve verkoop — volgens de wil van de wetgever — niet «perfect» moet zijn en enkel de verbintenis vanwege de concessiegever geen andere concessiehouders in het geconcedeerde gebied aan te stellen, moet inhouden;

Dat de Raad van State — verre van de «onperfecte» of «open» concessies uit het toepassingsveld der wet te verbannen — geen volstrekt monopolie voor de toepasselijkheid der wet heeft vereist, vermits het — naar zijn oordeel — de rechterlijke macht moet toegelaten zijn te onderzoeken of het aan de concessiehouder verleende monopolie «voldoende» uitgestrekt en op «voldoende preciese wijze» afgebakend is, om te beslissen

of het een contract van exclusieve verkoop betreft (cfr. advies Raad van State, Pasin. 1961, blz. 637);

Dat gezegde Raad — in eerste definitie die hij van de contracten van exclusieve verkoop gaf — uitlegt waarop deze laatste «over het algemeen» neerkomen, waaruit mag worden afgeleid, dat hij ook de «onperfecte» exclusiviteiten beoogde (Pasin. 1961, blz. 634);

Dat hij, daarenboven, zijn tweede definitie — die enkel de «perfecte» exclusiviteiten betrof — heeft prijsgegeven, zodat hij van de door de wet beschermde contracten geen perfect karakter meer vereiste (Pasin. 1961, blz. 636), wat ten andere tegen de grondbeginselen van het communautair recht zou indruisen;

Dat zulks wordt bevestigd door de debatten in de Senaat, blijkens dewelke — naar het advies van de Raad van State — de wet aan de voorschriften van artikelen 85 en vlg. van het E.E.G.-Verdrag voldoet, wat voorzeker het geval niet zou zijn zo de Raad had geoordeeld, dat de clausule van uitvoerverbod in elke concessie van exclusieve verkoop rechtens is (Senaatszitting van 5-7-1960, Pasin. 1961, blz. 639);

Dat deze opinie zich des te meer opdringt, daar de E.E.G.-Commissie — haar vroeger standpunt bevestigende en hoewel een validatie der concessie op grond van artikel 85, 3°, van het verdrag van Rome toestaande — niettemin op 8-7-1965 besliste, inzake DRU-B'ondel, dat zelfs een overeenkomst van concessie van het type «open exclusiviteit» tot voorwerp kan hebben het spel der mededinging binnen de gemeenschappelijke markt te beperken en van aard kan zijn de handel tussen de lid-Staten ongunstig te beïnvloeden (cfr. Cah. de dr. eur., 1965, nr. 3, blz. 237 en vlg., met critische noot van L.P. Suetens);

Overwegende dat de afwijking van het exclusiviteitskarakter, voorzien bij artikel 1, alinea 2, der wet — luidens hetwelk het feit, dat de concessiegever zich het recht voorbehoudt een bepaald aantal artikelen of produkten zelf rechtstreeks te verkopen, geen afbreuk doet aan de hoedanigheid van exclusieve concessiehouder — niet de enige is waaraan de wetgever heeft gedacht, vermits de heer Senator Verhaest — verslaggever der commissie van de middenstand — ze enkel ten titel van voorbeeld aanhaalde (Pasin. 1961, blz. 632, in fine);

Dat overigens de afwijking van het exclusief karakter van de concessie — waarbij de concessiegever niet aan zijn andere concessiehouders verbiedt aan de cliënteel van de Belgische concessiehouder te verkopen — heel wat minder belangrijk is dan deze in de wet als voorbeeld opgenomen, zodat ze — evenmin als deze laatste — de toepasselijkheid der wet verhindert (cfr. ook L. Van Bunnan, *Contrats d'agence et contrats de concession exclusive au regard de la réglementation du Marché commun*, J.T. 1963, blz. 482);

II. Overwegende dat Anvers-Radio — krachtens kwestieuze contracten — ontegensprekelijk het recht verkreeg de drie fonoplaatmerken «in eigen naam en voor rekening» in België en Luxemburg te verkopen, terwijl Artone Gramophone zich het recht niet voorbehield er persoonlijk in hetzelfde gebied te verkopen;

Dat zelfs indien deze laatste zich dit recht wel had voorbehouden, Anvers-Radio niettemin de wet van 27-7-1961, op grond van haar artikel 1, alinea 2, had kunnen inroepen;

Dat, weliswaar, Anvers-Radio zich niet verplichtte tot afname van een minimum platen — verbintenis die, volgens de Raad van State, een gebruikelijke voorwaarde is (Pasin. 1961, blz. 634) — noch tot verwezenlijking van een jaarlijks verkoopscijfer — hetgeen, naar een zekere rechtspraak, eveneens een wezenlijk element

van het concessiecontract zou zijn (cfr. o.a. Handelsr. Gent, 28-11-1923, Pas. 1924, III, 108);

Dat echter deze twee voorwaarden door de wetgever, die de door de concessiehouder te vervullen condities zoveel mogelijk heeft beperkt, niet werden weerhouden;

Dat luidens par. VII, 3, der contracten Artone en Cadence en par. VIII, 3, van het contract Candid, Anvers-Radio geen aanspraken t.o.v. Artone had «indien gramfoonplaten van één der drie merken «buiten de schuld van Artone door derden in het verdragsgebied zouden worden ingevoerd»;

Dat dit beding nadien, in de drie overeenkomsten, als volgt werd aangevuld: «Artone zal echter indien Anvers-Radio de bron van een onrechtmatige levering signaleert, alle in haar vermogen liggende maatregelen nemen om deze onrechtmatige levering te verhinderen»;

Dat deze aanvulling geschiedde op grond van de volgende door Anvers-Radio in haar brief van 13-12-1961 gemaakte opmerkingen: «Quant à l'importation illicite pour laquelle vous rejetez la responsabilité, il doit rester entendu que si nous vous signalons la source hollandaise d'approvisionnement de certains clients belges ou luxembourgeois, vous prenez l'engagement formel de couper immédiatement cette source d'approvisionnement, sinon votre rejet de responsabilité, en l'occurrence, ne tient plus»;

Dat Artone, bij schrijven van 22-12-1961, onder de hoofding «Import door derden», als volgt antwoordde: «Natuurlijk zullen wij indien U de Hollandse bron signaleert, alle in ons vermogen liggende maatregelen nemen om illegale leveranties te stoppen en ook hiervoor zullen wij, indien U dit wenst, gaarne een aanhangsel bij het kontrakt maken»;

Dat uit dit beding — hetwelk geen uitvoerverbod inhoudt en zoals het na toelichting door Anvers-Radio werd aangevuld — het volgende dient te worden afgeleid: 1) Artone Gramophone was aansprakelijk zo — door haar schuld — platen door derden in het verdragsgebied werden ingevoerd, d.w.z. dat het haar verboden was in dit gebied een andere concessiehouder aan te stellen; 2) Artone Gramophone was niet aansprakelijk zo deze invoer buiten haar toedoen geschiedde, d.w.z. wanneer een derde zonder haar toestemming in België platen verkocht; 3) In dit laatste geval — en zo die derde zich in Nederland bevoorradde — verbond ze er zich niettemin toe, alle in haar vermogen liggende maatregelen te treffen om deze onrechtmatige levering te verhinderen; 4) Bijgevolg was Anvers-Radio, strikt gesproken, contractueel niet gevrijwaard tegen de concurrentie van de andere concessiehouders, aangesteld door Artone Gramophone buiten België, Luxemburg en Nederland, zodat kwestieuze concessie niet «perfect» was, hetgeen trouwens — zoals gezien — door de wet van 27-7-1961 niet is vereist;

Dat in de contracten van concessie steeds een exclusiviteits- of getrouwheidsbeding voorkomt, wat ook terzake het geval is, vermits Anvers-Radio de verplichting aangaande de platen van voormelde merken uitsluitend van Artone Gramophone te kopen (cfr. Bricmont en Gysels, op.cit., blz. 11; Jean Casel, Refus de vente, 1960, blz. 87);

Dat kwestieuze contracten echter geen loutere exclusiviteitsbedingen, alleenverkoopovereenkomsten of contracten van alleenbevoorrading zijn — dewelke voor de verdeler de verplichting behelzen bepaalde produkten slechts bij een bepaalde leverancier voor wederverkoop aan te schaffen — vermits het — ingeval van zuiver exclusiviteitsbeding — de verdeler vrijstaat, zodra hij de waar heeft aangekocht, hierover naar goeddunken

te beschikken en ze voort te verkopen in de voorwaarden die hem bevalen, terwijl in het contract van concessie van alleenverkoop — hetwelk de verbintenis inhoudt van een leverancier t.a.v. een verdeler bepaalde produkten slechts aan deze te zullen leveren voor wederverkoop in een bepaald gebied — de verdeler, zelfs na aankoop der waar, niet vrij is ze naar believen voort te verkopen, maar zich moet gedragen naar de modaliteiten, vastgesteld door het contract van concessie, hetwelk hem voorwaarden van voortverkoop oplegt (cfr. L. P. Suetens, R.W. 23-6-1963, kol. 2.214 en vlg.; M. Gotzen, Vrijheid van beroep en bedrijf en onrechtmatige mededinging, d. II, nrs. 1226 en vlg., blz. 533 en vlg.);

Dat de contracten terzake, in verband met de voortverkoop der platen en de openbare uitzending ervan, zekere modaliteiten — die één der wezenlijke karaktertrekken van het contract van concessie van exclusieve verkoop zijn — aan Anvers-Radio effectief oplegden, zoals de verplichting: 1) van de drie betrokken merken uitsluitend binnen het kader der betreffende overeenkomsten gebruik te maken (par. V der drie contracten); 2) slechts onder welbepaalde voorwaarden openbare uitvoeringen en uitzendingen toe te staan (par. VI van de Artone- en Cadence-overeenkomsten en par. VII der Candid-overeenkomst); 3) zich te onthouden zelf platen te persen met opnamen behorende tot de repertoria van Artone, Cadence of Candid, op straf van een direct opvorderbare boete van 5.000 gulden per overtreding (par. VIII, 2°, der drie overeenkomsten); 4) te zorgen — in verband met de door Artone Gramophone voor haar uit de U.S.A. geïmporteerde Candid-langspeelplaten — voor het verkrijgen van de benodigde vergunningen van en voor de betaling van de verschuldigde copyrights aan de eigenaars dezer laatste of hun gemachtigden in België (par. II, 4°, der Candid-overeenkomst); 5) zich, bij het vaststellen van haar verkoopprijzen en -kortingen, aan de leidende concurrenten in het verdragsgebied aan te passen en hiervan slechts met toestemming van Artone Gramophone af te wijken (Par. II, 5°, der Candid-overeenkomst); 6) intensieve publiciteit voor de Candid-gramfoonplaten te maken en daarbij steeds dezelfde symbolen en kleuren als Artone te gebruiken (par. VI, 1°, der Candid-overeenkomst); 7) tenminste aan het eind van elk kwartaal een rapport over de door haar voor Candid-gramfoonplaten verrichte publiciteit aan Artone Gramophone in te zenden (par. VI, 3°, der Candid-overeenkomst);

Dat zo de rechtbanken — ingevolge het buitengewoon en van het gemeen recht afwijkend karakter der wet van 27-7-1961 — aan de beschikkingen dezer laatste een beperkende interpretatie dienen te geven (cfr. Handelsr. Brussel, 30-6-1962, J.T. 1964, 153, met noot G. Bricmont), ze kwestieuze wet niettemin dienen toe te passen, zodra al de voorwaarden — door de wetgever vereist opdat er van beschermde concessie kwestie weze — vervuld zijn, wat terzake — op grond van voorgaande elementen — ontegensprekelijk het geval is, vermits het verleende monopolie de door de wet vereiste karakteristieken vertoonde en uitgestrekt genoeg en op voldoende precieze wijze afgebakend was;

III. Overwegende dat volgens Artone Gramophone, Anvers-Radio in geen geval enig recht op welke schadevergoeding ook heeft, omdat — zelfs zo de drie betwiste contracten onder toepassing der Belgische wet van 27-7-1961 vallen — ze, wegens bedrog en dwaling, nietig zijn, zulks om de volgende redenen: 1) Artone Gramophone heeft precies een opzeggingstermijn van drie maand bedongen, omdat zijzelf de rechten voor de platen Candid en Cadence slechts voor bepaalde tijd

van de Amerikaanse firma Cadence te New York had verkregen, namelijk eerst tot 30 september 1962, nadien tot 30 september 1963; 2) de determinerende reden waarom ze de betwiste overeenkomsten ondertekende, was de wettige overtuiging dat het Nederlands recht — zoals uitdrukkelijk bedongen — uitsluitend van toepassing was en dat derhalve een opzeggingstermijn van drie maand volstrekt wettelijk was; 3) had ze geweten, dat de Belgische wet van 27-7-1961 toepasselijk was en dat het, derhalve, partijen verboden was op voorhand de opzeggingstermijn te bepalen, ze de contracten niet zou hebben afgesloten, omdat ze niet over meer rechten kon beschikken dan ze zelf bezat; 4) het contract voor de opnamen Artone werd getekend in dezelfde overtuiging, dat uitsluitend het Nederlands recht toepasselijk was; 5) de contracten zijn, diensten-gevolge, nietig wegens een aan de vereisten van artikel 1110 B.W. beantwoordende rechtsdwaling en zelfs wegens bedrog vanwege Anvers-Radio, omwille van haar stilzwijgen over de thans ingeroepen nietigheid van de clause, waarbij enkel het Nederlands recht toepasselijk werd verklaard;

Overwegende dat geenszins is bewezen en trouwens door Anvers-Radio formeel wordt betwist, dat Artone Gramophone haar, bij de ondertekening van kwestieuze contracten, in kennis zou hebben gesteld van de uitgebreidheid der rechten, die zijzelf ten aanzien van de Amerikaanse merken Candid en Cadence bezat;

Dat Anvers-Radio, in elk geval, geen partij is geweest bij deze laatste twee overeenkomsten, die haar dan ook niet tegenstelbaar zijn;

Dat Artone Gramophone evenmin bewijst, dat ze de duur harer overeenkomsten met Anvers-Radio zou hebben willen afstemmen op deze der contracten, die zijzelf met voornoemde Amerikaanse firma's had aangegaan;

Dat overigens, niets haar belette te bedingen, dat de door haar aan Anvers Radio verleende rechten telkenmale slechts voor één jaar worden toegestaan;

Dat ze dit echter niet heeft gedaan, en, integendeel, zelf heeft beslist zich jegens Anvers-Radio voor een onbepaalde duurtijd te verbinden, zodat ze zich thans niet op een dwaling nopens de duurtijd der kwestieuze contracten kan beroepen;

Overwegende dat de voorgehouden dwaling enkel in hare hoofde kan hebben bestaan in haar onwetendheid van de toepasselijkheid op dergelijke overeenkomsten — ondanks elk eventueel andersluidend beding — van de Belgische wet van 27-7-1961;

Dat echter het aanvaarden ener rechtsdwaling niet tot de schending van een tot de openbare orde behorende wet — zoals deze van 27-7-1961 — mag leiden (cfr. De Page, d. I, nr. 42, in fine; Demogue, d. I, nr. 246; Laurent, d. 15, nr. 507, blz. 581);

Dat, anderzijds, Anvers-Radio niet van «bedrieglijk manoeuvre» of «kwade trouw» kan worden beschuldigd, uit hoofde van haar stilzwijgen over de thans ingeroepen nietigheid van de clause, waarbij enkel het Nederlands recht toepasselijk werd verklaard;

Dat bedrog niet wordt vermoed en moet bewezen worden (art. 1116, al. 2, B.W.);

Dat Artone Gramophone dienvolgens, zou dienen te bewijzen — quod non — dat Anvers-Radio, bij de ondertekening der contracten, het stilzwijgen heeft bewaard (betreffende de nietigheid van de sub paragrafen IX en X bedongen regelen betreffende de gerechtelijke bevoegdheid en de op de contracten toepasselijke wetgeving) met het bedrieglijk inzicht, door haar stilzwijgen, de afsluiting van kwestieuze contracten te bekomen;

Dat het immers voor de concessiegever niet zou

kunnen volstaan, beroep te doen op zijn onwetendheid der Belgische wetgeving en het stilzwijgen van de concessiehouder desbetreffende, om ipso facto de nietigheid der overeenkomst, op grond van artikel 1116 B.W., te bekomen;

Dat het trouwens niet is uitgesloten, dat Anvers-Radio, bij de ondertekening der overeenkomsten, bedoelde bedingen in volle oprechtheid heeft onderschreven en het inzicht niet heeft gehad zich op het voordeel der wet van 1961 te beroepen, hypothese bevestigd door haar houding na de eerste opzegging der contracten (zie verder);

Dat deze omstandigheid haar nochtans niet zou kunnen beletten — om reden van bedrog — thans gezegde wet in te roepen, waarvan de beschikkingen — luidens haar artikel 6 — toepasselijk worden verklaard niettegenstaande hiermede strijdige overeenkomsten, gesloten vóór de beëindiging van het contract waarbij de concessie is verleend;

IV. Overwegende dat Artone Gramophone — onderstrepande dat Anvers-Radio twee der litigieuze overeenkomsten, op. 30-1-1963, als exclusieve concessies bij de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.) heeft aangemeld, eruit afleidt: 1) dat, bij toepassing van het E.E.G.-kartelrecht, kwestieuze overeenkomsten nietig moeten worden vermoed in zover ze een exclusiviteit verlenen; 2) dat deze nietigheid de niet-toepasselijkheid der Belgische wet en dan ook de onbevoegdheid dezer rechtbank meebrengt, vermits Anvers-Radio alleen op grond van deze wet in België heeft gedagvaard; 3) dat, vermits artikel 9 van verordening nr. 17 van de E.E.G.-Raad, gedagtekend van 6-12-1962, inhoudende de uitvoeringsbepalingen van artikelen 85 en 86 van het E.E.G.-verdrag, aan de Commissie der E.E.G. uitsluitende bevoegdheid erkent om zich over deze nietigheid uit te spreken, de rechtbank de huidige procedure tot uitspraak van de Commissie dient te schorsen; 4) dat, weliswaar, luidens artikel 9, derde lid, van dezelfde verordening, de «autoriteiten» der lid-staten bevoegd blijven om uitspraak nopens deze nietigheid te doen, zolang de Commissie geen procedure heeft ingesteld bij toepassing van artikelen 2, 3 of 6, maar dat hierbij alleen de administratieve autoriteiten worden bedoeld, met uitsluiting van de rechtbanken; 5) dat — zelfs indien de rechterlijke autoriteiten eveneens bedoeld waren bij gezegd artikel 9, alinea 3 — deze rechtbank de nodige bevoegdheid zou hebben verloren, vermits de procedure door de aanmelding van 30-1-1963 werd ingesteld; 6) dat indien over deze laatste twee kwesties (hetzij te weten welke «autoriteit» bevoegd is en wanneer een procedure als ingesteld dient te worden beschouwd) de minste twijfel kon bestaan, er aanleiding is om — bij toepassing van artikel 177 E.E.G.-verdrag — de procedure te schorsen en prejudiciële vragen omtrent deze twee punten door het Hof van Justitie der Europese Gemeenschappen te laten beslechten;

Overwegende dat echter — in strijd met de mening van Artone Gramophone — de verbodsbepalingen van artikel 85 E.E.G.-verdrag in principe niet de algehele nietigheid tot gevolg hebben van de alleenverkoopovereenkomsten (die b.v. een uitvoerverbodsbeding of andere door gezegd artikel 85 verboden clausules bevatten), behalve in het zeer uitzonderlijk geval, dat deze contracten in hun geheel onder deze verbodsbepalingen vallen en dan ook in globo van rechtswege nietig zijn;

Dat immers — niettegenstaande de bij artikel 85, 2°, E.E.G.-Verdrag voorziene nietigheid van rechtswege dezer clausules — de overeenkomsten, waarin ze voorkomen, in principe blijven bestaan, doch met uit-

sluiting van de nietige bedingen, zodat de Belgische wet van 27-7-1961 de schadelijke gevolgen van de eenzijdige beëindiging van dergelijke voor onbepaalde tijd verleende concessies blijft regelen (cfr. L.P. Suetens, *L'influence de la réglementation de la C.E.E. sur la loi belge du 27 juillet 1961*, J.T. 20-10-1963, blz. 586, in fine; G. Bricmont, noot onder Handelsr. Brussel, 2-12-1963, J.T. 1964, blz. 231; L.P. Suetens, *Exclusiviteitsovereenkomsten, Exportverboden en het E.E.G.-Kartelrecht*, R.W. 23-6-1963, kol. 2222), nr. 33; W. Van Gerven, *Europees Recht*, T.V.P. 1964, nr. 127, blz. 704);

Dat daarenboven een beslissing — gevelde hetzij door de Commissie der E.E.G., hetzij door een Belgische administratieve of gerechtelijke autoriteit — omtrent de gebeurlijke nietigheid van de ene of andere clausule van litigieuze exclusiviteitsovereenkomsten (betreffende de te besloten natuur der concessie, de verplichting om minimum-prijzen te eerbiedigen en dergelijke) geen de minste weerslag op de twee vóór de rechtbank hangende geschillen kan hebben, zodat de schorsing der procedure — tot na de uitspraak over kwestige nietigheid en omtrent prejudiciële vragen — zich niet opdringt (cfr. inzake miskenning van exclusiviteitscontracten, W. Van Gerven, *Over de schorsing van nationale procedures inzake miskenning van Exclusiviteitscontracten op grond van Europees rechtelijke bepalingen*, R.W. 23-6-1963, kol. 2.225 en vlg.; L.P. Suetens, *Prejudiciële vragen in het E.E.G.- en E.G.A.-recht*, R.W. 19-5-1963, hoofdst. III, kol. 1918 en vlg.);

Overwegende dat de rechtbank, in deze omstandigheden en op grond der wet van 27-7-1961, bevoegd is om over eis nr. 10.170, alsook — wegens verknochtheid — nopens vordering nr. 1.415, onmiddellijk uitspraak te doen;

V. Overwegende wat de grond der zaken aangaat, dat Artone Gramophone in besluiten verklaart — om een prompte oplossing van het geding te bekomen en zo een onmiddellijke veroordeling wordt uitgesproken — haar eis tot de totale som van 8.656,80 gulden te beperken;

Dat Anvers-Radio toegeeft dit bedrag — hetwelk trouwens verantwoord is — verschuldigd te zijn;

Overwegende dat de vordering nr. 1.415, derhalve, volkomen gegrond is;

Overwegende wat eis nr. 10.170 betreft, dat Anvers-Radio vooreerst — op grond van artikel 2 der wet van 27-7-1961 — een schadevergoeding van 1.000.000 fr. vordert, omdat: 1) ze nauwelijks twee jaar het haar toegekende alleenverkooprecht heeft genoten, terwijl de introductie op een bepaalde markt van de drie kwestieuze fonoplaatmerken een werk van lange adem is, waarvan ze slechts redelijk mocht verhoplen na een zeer lang tijdsverloop de vruchten te plukken; 2) Artone Gramophone haar plaats op gezegde markt heeft ingenomen, eerst langs de S.V. «Socodisc» om en, daarna, door de stichting op 13-9-1963 te Brussel, van een P.V.B.A. «Disques Artone Fonoplaten», waarvan de totaliteit der deelbewijzen aan de twee beheerders van Artone Gramophone toebehoren; 3) hoewel Artone Gramophone een opzegging van drie maand heeft gegeven, heeft ze de leveringen onmiddellijk gestaakt, Anvers-Radio aldus in de onmogelijkheid stellende — bij gebrek aan de jongst verschenen actualiteiten — de 5.069 nog in voorraad zijnde platen aan een commercieel verantwoorde prijs te verhandelen, hetgeen haar een verlies van 202.760 frank berokkende;

Overwegende dat Anvers-Radio dus de duur van de opzeg, contractueel op drie maand vastgesteld, niet expliciet critiseert;

Dat ze dit nu, overigens, bezwaarlijk zou kunnen doen, terwijl ze bij haar brief van 1-6-1962, in antwoord

op de opzeggingsbrief van 29-5-1962 waarin Artone Gramophone haar niettemin voorstelde de contracten, mits levering van een omzetgarantie, voort te zetten — zich met een onmiddellijke beëindiging akkoord verklaarde, zonder het minste voorbehoud betreffende enige opzeggingstermijn of vergoeding te maken;

Dat rekening gehouden met deze elementen en met het feit dat Artone Gramophone nadien de voortzetting der contracten nog gedurende een jaar heeft aanvaard, de opzegging van drie maand terzake als voldoende moet worden aangezien;

Overwegende wat de stopzetting der leveringen onmiddellijk na de opzegging van Artone Gramophone aangaat, dat Anvers-Radio deze laatste tijdens de opzeggingstermijn nooit sommeerde om de leveringen voort te zetten en dat de stopzetting, anderzijds, verantwoord blijkt ingevolge de weigering van Anvers-Radio om de laatste geleverde platen te betalen;

Overwegende dat Anvers-Radio, daarenboven, op basis van artikel 3 derzelfde wet, een «bijkomende» vergoeding van 500.000 frank eist, omdat: 1) «Socodisc» sedert 7.2.1964 voor de onderwerpelijke merken haar plaats bij de «Belgische Syndicale Kamer van de Nijverheid der Opgenomen Muziek» heeft ingenomen en aldus de totaliteit van de door haar gewonnen cliënteel heeft behouden; 2) Anvers-Radio erin was geslaagd uitzendingen van kwestige merken door radio en televisie te verkrijgen, voordeel dat Artone Gramophone eveneens is blijven genieten;

Dat echter, in haar argumentatie, deze laatste vergoeding — minstens gedeeltelijk — dubbel gebruik vormt met deze gesteund op artikel 2 der wet, vermits beide vorderingshoofden op een beweerd cliënteelverlies voor de verkoop der platen betrekking hebben;

Overwegende dat — hoewel artikels 2 en 3 der wet het beide over een vergoeding hebben en artikel 3 zelfs van een «bijkomende» vergoeding gewaagt — de wetgever, na het door hem op dit punt helemaal ingevolg advies van de Raad van State, artikels 4 en 5 van het wetsvoorstel Wiard onder het huidig artikel 3 der wet heeft samengesmolten en zich ten voordele van een globale vergoeding — al de verscheidene, schadelijke gevolgen van financiële aard, die uit de verbreking van het contract kunnen voortvloeien, omvattende — heeft uitgesproken (zie *Pasin.* 1961, blz. 633, 637 en 638; Bricmont en Gysels, op. cit., blz. 51);

Overwegende dat Anvers-Radio zonder meer beweert, dat haar cliënteel door Artone Gramophone, na de verbreking der contracten zou overgenomen geworden zijn, feit waarvan ze echter geen het minste bewijs levert;

Dat ze zelfs geen enkele cliënt, die ze zogezegd zou hebben verloren, vernoemt en dat ze, trouwens, aan haar persoonlijke klandizie rechtstreeks verkocht en factureerde, zodat zich zelfs de vraag stelt hoe Artone Gramophone haar cliënteel zou hebben gekend;

Dat een dergelijk verlies des te onwaarschijnlijker voorkomt, daar Anvers-Radio — volgens de lijst van het eerste semester 1963 der «Belgische Syndicale Kamer van de Nijverheid der Opgenomen Muziek» — niet minder dan 15 andere plaatmerken in België vertegenwoordigde en, anderzijds, bezwaarlijk kan worden aangenomen of althans niet is bewezen, dat haar cliënteel enkel en alleen op de door Artone Gramophone verkochte platen was gesteld, terwijl — volgens de beweringen van Anvers-Radio zelf — het «Candid» repertorium reeds vóór 13.3.1962 was weggevallen, het «Cadence» repertorium reeds vóór 30.5.1962 slechts 17 single- en 2 langspeelplaten bevatten en een overwegend deel van het «Artone» repertorium slechts voor het vlaamstalig publiek van België in aanmerking kon komen;

Dat daarenboven — indien, naar het oordeel van de wetgever, een vergoeding voor bekende meerwaarde inzake cliënteles die door de concessiehouder is aangebracht, verschuldigd is, zelfs zo de concessiehouder hierdoor geen schade leed (omdat hij bijv. begonnen is een heel ander artikel te verkopen of zo hij, om andere redenen, een einde aan zijn activiteit stelt), de concessiehouder niettemin, volgens het advies van de Raad van State, slechts recht op vergoeding heeft, zo de aankopen dezer klandizie uitsluitend of voornamelijk door de kwaliteiten van het merkprodukt ingegeven zijn, omstandigheid waarvan Anvers-Radio geen de minste verantwoording geeft (cfr. Pasin. 1961, blz. 637 en 638);

Dat bijgevolg — zelfs zo een bekende meerwaarde inzake cliënteles ten gunste van Artone Gramophone bewezen ware, quod non — nog zou moeten worden aangetoond, dat deze voor Anvers-Radio verloren cliënteles meer aan de kwaliteit van de door Artone Gramophone vervaardigde of verdeelde platen dan aan de handelsonderneming van Anvers-Radio was gehecht en desweg bij Artone Gramophone, na de beëindiging der concessie, is blijven aankopen;

Dat zo deze beide elementen verenigd zijn, de concessiehouder op vergoeding wegens cliënteelverlies aanspraak kan maken, vergoeding die — ten andere — door de wetgever uitdrukkelijk is beperkt tot de « uitgaven », dewelke tot gevolg hadden een cliënteeltoename, waarvan uitsluitend de concessiegever — ingevolge de door hem verwekte verbreking der concessie — geniet (Pasin. 1961, blz. 638);

Dat deze uitgaven — volgens Anvers-Radio — slechts boekhoudkundig kunnen worden aangetoond, doch dat ze er zich zorgvuldig van onthoudt al zij het maar één enkele boekhoudkundige verrechtvaardiging hieromtrent aan de rechtbank voor te leggen of tot een expertise te concluderen;

Overwegende, ten slotte, wat betreft de 5.069 platen welke ze beweert, bij de verbreking der contracten, nog in voorraad te hebben gehad: 1) dat Anvers-Radio ze niet enkel « vast » heeft aangekocht, doch ook over een termijn van minstens drie maand heeft beschikt om deze platen — die bij de aankoop toch recent waren — aan een normale prijs voort te verkopen; 2) dat deze wanverkoop trouwens onafhankelijk is van de door Artone Gramophone betekende opzegging en inherent aan elke handel is, hetgeen — wat meer speciaal de verkoop van fonoplaten aangaat — duidelijk blijkt uit het feit, dat Anvers-Radio — luidens haar facturen dd. 29.3 en 1.4.1965 — verplicht is geweest niet alleen 200 Artone- en 550 Cadence-platen, doch ook niet minder dan 2.250 Telefunken-, 1.650 Ducretet Thomson-, 650 ABC Paramount-, 2.650 Ricordi- en 750 Elite-platen aan 4 frank per stuk te likwidieren; 3) dat Artone Gramophone zich nooit tot tussenkomst in een dergelijk verlies, geleden tijdens de geldigheidsduur der contracten of nadien, heeft verbonden; 4) dat het aan Anvers-Radio vrijstond kwestige voorraad « tegen kostprijs plus 5 % », zoals overeengekomen in par. IX der contracten « Artone » en « Cadence » en par. X der « Candid »-overeenkomst, aan Artone Gramophone over te laten, of aan de nieuwe verdeler, zoals Artone Gramophone suggereerde in haar opzeggingsbrief van 31.5.1963, hetgeen Anvers-Radio trouwens ook voorstelde, doch veel te laat;

Overwegende dat de vordering nr. 10.170, in deze omstandigheden en bij gemis aan enige bewijslevering, als ongegrond dient te worden afgewezen;

Om deze redenen:

De Rechtbank,

Gelet op artikels 4 en volgende der wet van 15 juni 1935;

Op tegenspraak beslissende en alle andere conclusiën als ongegrond verwerpende;

Voegt als verkocht de beide op de algemene rol onder nummers 10.170 en 1.415 ingeschreven vorderingen en door één en hetzelfde vonnis beslissende;

Verklaart zich bevoegd om beide eisen te beslechten; Zegt dat er geen reden tot schorsing der rechtspleging is;

Verklaart de vordering nr. 10.170 ontvankelijk, doch ongegrond;

Wijst ze als dusdanig af en veroordeelt de N.V. « Anvers-Radio » tot de kosten ervan, heden begroot op 90 fr.;

Zegt de eis nr. 1.415 ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt, dienvolgens, de N.V. « Anvers-Radio » tot betaling aan de N.V. « Artone Gramophone » van de tegenwaarde in Belgische frank, tegen de hoogste koers op de dag der betaling, van 8.656,80 gulden, verhoogd met de moratoire intresten vanaf 26 juni 1963 tot op de dag der dagvaarding;

Veroordeelt ze tevens tot de gerechtelijke intresten en de kosten dezer vordering, heden begroot op 1.190 frank;

Verleent aan « Artone Gramophone » akte van de schatting van haar eis — enkel wat aanleg en bevoegdheid betreft — op meer dan 100.000 frank.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE DENDERMONDE

2e Kamer — 13 oktober 1965.

Voorzitter : M. J. Declerck.

Rechters : M.M. J. Matthijs en L. Tas.

Substituut-procureur des Konings : M. De Saeger.

Sport. — Doping. — Verdovende middelen. — Invoer en vervoer door wielrenners in niet reglementaire verpakking. — Strafbaarheid.

Ofschoon de Regering, bij het uitvaardigen van het K.B. van 31 december 1930, in vele van zijn bepalingen in de eerste plaats de commerciële fabricatie en verhandeling van verdovende middelen heeft willen regelen en controleren, heeft zij evenzeer het bezit en de verhandeling door particulieren van dezelfde producten, zelfs in kleine hoeveelheden en voor persoonlijk gebruik, willen reglementeren, opzet dat niet enkel blijkt uit de zeer algemene en ruim opgevatte bewoordingen van artikel 13 van voorm'd K.B., doch ook uit de lezing van artikel 11, laatste lid, zoned van artikel 21 van zelfde K.B., dat het verkrijgen of pogen te verkrijgen door partikulieren van verdovende middelen door middel van een vals voorschrift, een valse aanvraag, een valse handtekening of enig ander bedrieglijk middel met dezelfde straffen beteuvelt.

Door het reglementeren van de vorm van verpakking der verdovende middelen heeft de Regering beoogd een toezicht er op metterdaad mogelijk te maken, zoned de personen die zelfs toevallig in het bezit zouden komen van deze producten, te waarschuwen voor het gevaar, dat aan het gebruik ervan verbonden is.

Wielrenners die uit een vreemd land verdovende of dopingsmiddelen, vallende onder de lijst opgesomd in artikel 1 van het K.B. van 31 december 1930, hebben ingevoerd en/of vervoerd in een verpakking, die niet beantwoordt aan de reglementair bepaalde voorwaarden, zijn dus strafbaar, evenals hij, die zich een dergelijk middel bij een apotheker heeft aangeschaft

aan de hand van een door een geneesheer ten behoeve van een ander persoon afgeleverd voorschrift, en het dopingsmiddel voor persoonlijk gebruik heeft aangewend.

In zake O.M. t/ De Wit, Josse, Van Vaerenbergh, Gustaaf, Meuleman Maurice, Van Aerde Michel, Aerenhouts François en De Grauwe Marcel.

1. De Wit Josse, Jean, wielrenner, geboren te Kessel-Lo op 30 maart 1939, er gehuisvest, Wilselsesteenweg 163;

2. Van Vaerenbergh Gustaaf, Theophiel, beroepsrenner, geboren te Schepdaal (Brabant), op 19 augustus 1933, gehuisvest te Koekelberg, Pantheonlaan 45;

3. Meuleman Maurice, Theophile, beroepsrenner-huurauto-uitbater, geboren te Mere op 17 april 1934, gehuisvest te Erembodegem, Geraardsbergsesteenweg 159;

4. Van Aerde Michel, Stephaan, beroepsrenner, geboren te Zonnegem op 2 oktober 1933, er gehuisvest, Gentsestraat 16;

5. Aerenhouts François, wielrenner, geboren te Wilrijk op 4 juli 1937, gehuisvest te Brasschaat, Ter Borch, 187;

6. De Grauwe Marcel, Casimir, autogeïdeider, geboren te Beervelde op 23 juli 1929, gehuisvest te Lochristi, Azalealaan 29;

verdacht van :

A. de eerste en de derde te Aalst op 6-6-1964, de tweede te Aalst en met samenhang te Koekelberg op 6-6-1964, de vierde met samenhang te Zonnegem op 6-6-1964, de vijfde met samenhang, te Brasschaat op 6-6-1964;

Bij inbreuk op art. 13 K.B. dd. 31-12-1930, gewijzigd door art. 3 K.B. d.d. 31-3-1956, artt. 1 en 3 Besluit van de Regent dd. 11-3-1946, art. 2, al. 1 Wet van 24-2-1921, geneeskundige producten waarop art. 13 K.B. dd. 31-12-1930 ingevolge art. 1 van het Besluit van de Regent dd. 11-2-1946 van toepassing is, op een andere manier te hebben bewaard, afgeleverd, in- of uitgevoerd, vervoerd of te hebben doen vervoeren, dan in glazen, metalen of niet voor alteratie vatbaar plasticen verpakkingen waarop de naam van de stoffen vermeld staat en waarop een speciaal oranje-rood etiket moet aangebracht zijn waarop in het zwart gedrukt een doodshoofd en de vermelding « Poison-Vergif » voorkomt, of wanneer op de recipiënten en de verpakkingen van pharmaceutische specialiteiten die een der voren vermelde producten bevatten niet op een zichtbare wijze een dubbel rode streep is aangebracht die minstens zo groot is als de grootste drukletters en die parallel moeten lopen 1 tot 3 cm. van elkander verwijderd en een hellingshoek van 45° vormen of waarvan de recipiënten en verpakkingen geen nummer dragen die de fabricagedatum voorstelt, en nl. de eerste het dopingsmiddel Methedrine en Stenamine, de tweede het dopingsmiddel genaamd Actedron, Tonedron en Actiphos, de derde het dopingsmiddel Tonedron en Stenamine, de vierde het dopingsmiddel Methedrine, Stenamine, Simpamine, Maxiton, Tonedron, Dexedrine, de vijfde het dopingsmiddel Stenamine, alle bevattend amphetamine hetzij phenylaminopropaan of methyldamphetamine hetzij methylphenylaminopropaan.

de zesde :

B. met samenhang te Sint-Amandsberg op 30-5-1964, Bij inbreuk op artikel 21 K.B. dd. 31-12-1930 en artt. 1 en 3 Besluit van de Regent dd. 11-2-1946, art. 2, al. 1 Wet van 24-2-1921, door middel van een vals voorschrift, een valse aanvraag, een valse handtekening of van een ander bedrieglijk middel een geneeskundig

product waarop artikel 21 K.B. dd. 31-12-1930, toepasselijk is ingevolge art. 1 van het Besluit van de Regent dd. 11-2-1946, te hebben verkregen of getracht te hebben het te verkrijgen, nl. het dopingsmiddel Dexedrine, bevattend amphetamine hetzij phenylaminopropaan, of methyldamphetamine hetzij methylphenylaminopropaan;

Gezien de beschikking der Raadkamer d.d. 16-6-1965 waarbij de zaak naar deze Rechtbank verwezen wordt; Gezien de processen-verbaal;

Gehoord de verklaringen onder ede van de getuige;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn voordracht der zaak en in zijn eis;

Gehoord de zes beklaagden in hun antwoorden en verdediging;

Overwegende dat de telastlegging sub litt. B samenhangend is met de feiten sub litt. B;

Overwegende dat het art. 13 van het K.B. van 31-12-1930 in zeer brede en algemene termen, de bewaring, de aflevering, de in- en uitvoer en het vervoer verbiedt van de in artikel 1 vermelde verdovende middelen, waarvan de verpakking niet beantwoordt aan de in dit artikel beschreven vereisten;

Overwegende dat het K.B. van 31-12-1930 werd uitgevaardigd op grond van het art. 1 der Wet van 24-2-1921, dewelke wetsbepaling insgelijks in zeer ruime termen de regering heeft gemachtigd, in het belang van de openbare gezondheid, de invoer, uitvoer, vervaardiging, het vervoer, het bezit, de verkoop en het te koop stellen, het afleveren of aanschaffen, mits betaling of kosteloos, te regelen van de verdovende stoffen, en daarover nazicht te houden;

Overwegende dat ofschoon de Regering bij het uitgevaardigen van dit K.B. in vele van zijn bepalingen in de eerste plaats de commerciële fabricatie en verhandeling van verdovende middelen heeft willen regelen en controleren, zij klaarblijkelijk evenzeer het bezit en de verhandeling door particulieren van dezelfde producten, zelfs in kleine hoeveelheden en voor persoonlijk gebruik, heeft willen reglementeren; dat dit inzicht — met betrekking tot artikel 13 — niet alleen blijkt uit de zeer algemene en ruim opgevatte termen, waarin dit artikel werd opgesteld, doch ook uit de lezing van artikel 11, laatste alinea, alsmede van art. 21 van zelfde K.B., dat het verkrijgen of pogen te verkrijgen door particulieren van verdovingsmiddelen door middel van vals voorschrift, van valse aanvraag, van valse handtekening of enig ander bedrieglijk middel met dezelfde straffen beteugelt;

Overwegende dat de regering door het reglementeren van de vorm van verpakking der verdovende stoffen, speciaal heeft beoogd een daadwerkelijk toezicht erop mogelijk te maken alsmede de personen, die zelfs toevallig in het bezit zouden gekomen zijn of zouden kunnen komen van deze producten, te waarschuwen voor het gevaar, dat aan het gebruik ervan verbonden is;

Overwegende dat uit de bestanddelen der zaak blijkt dat eerste, tweede, derde, vierde en vijfde beklaagde hoger vermelde verdovingsmiddelen, vallende onder de lijst opgesomd in art. 1 van het K.B. van 31-12-1930, ofwel uit een vreemd land hebben ingevoerd en/of vervoerd in een verpakking, die niet beantwoordt aan de vereisten gesteld door art. 13 van zelfde K.B.; dat de telastlegging A in hunne hoofde derhalve bewezen voorkomt;

Overwegende dat zesde beklaagde, De Grauwe, in een verhoor afgelegd aan de gerechtelijke politie te Gent (stuk 200) bekent zich het verdovingsmiddel Dexedrine bij een apotheker te hebben aangeschaft door middel van een geneeskundig voorschrift, dat door een genees-

heer ten behoeve van een ander persoon werd voorgeschreven; dat hij verder toegeeft dit product, dat hij aldus op bedrieglijke wijze had verkregen, reeds gedeeltelijk voor persoonlijk gebruik te hebben aangewend; dat derhalve de telastlegging B, zijnde inbreuk op art. 21 K.B. 31-12-1930 ook in zijn hoofde bewezen voorkomt;

Gezien de hiernavolgende artikelen, door de Voorzitter ter zitting aangeduid:

Wet van 15 juni 1935, artt. 2, 11 tot 14, 21 tot 24, 31 tot 37, 40, 41;

Wetboek van Strafvordering artt. 162, 182, 184, 189, 190, 194, 226, 227;

Wet 29-6-1964 art. 8 § 1; Wet van 5 maart 1952, art. 1; Wetb. van Strafrecht artt. 40, 42; art. 13 K.B. 31-12-1930 gew. art. 3 K.B. 31-1-1956, artt. 1 en 3 B.R. 11-2-1946, art. 2, al. 1, Wet 24-2-1921; art. 21, K.B. 31-12-1930; artt. 1 en 3 B.R. 11-2-1946, art. 2, al. 1, Wet 24-2-1921;

Om die redenen:

De Rechtbank, recht doende op tegenspraak:

Veroordeelt eerste, tweede, derde en vijfde beklaagde elk tot een geldboete van 100 fr., vermeerderd met 190 decimes, 2.000 fr. bedragen, wegens feit A;

Veroordeelt vierde beklaagde wegens feit A tot een geldboete van 200 fr., vermeerderd met 190 decimes, 4.000 fr. bedragende;

Veroordeelt zesde beklaagde wegens feit B tot een gevangenisstraf van een maand en tot een geldboete van 200 fr., vermeerderd met 190 decimes, 4.000 fr. bedragende;

Verwijst de zes beklaagden elk voor één zesde tot de gerechtskosten in hun geheel begroot op de som van 15.307 fr.;

Verklaart verbeurd de ter zake inbeslaggenomen verdovende middelen en beveelt de teruggave van de overige inbeslaggenomen voorwerpen aan de rechtmatige eigenaars;

Verstaat dat bij gebreke van betaling binnen de door de wet bepaalde tijd, de uitgesproken geldboeten zullen kunnen vervangen worden door een gevangenisstraf van twee maanden voor deze van 4.000 fr., één maand voor deze van 2.000 fr.;

Overwegende dat zesde veroordeelde nog geen veroordeling heeft ondergaan tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan zes maanden en dat men hopen mag dat hij zich voortaan niet meer zal misdragen, gelast dat de tenuitvoerlegging van dit vonnis wordt uitgesteld voor een duur van 3 jaar, doch enkel wat betreft de tegen hem uitgesproken hoofdgevangenisstraf van één maand;

Het Openbaar Ministerie wordt met de uitvoering van dit vonnis gelast.

BOEKBESPREKING

Dr. Yvo Nuyens., Pressiegroepen in België. — Universitaire Boekhandel Leuven, - 1965. - 436 blz.

Men zou voorzeker de vraag kunnen stellen of een enigszins uitvoerige bespreking van het proefschrift van Dr. Yvo Nuyens over «Pressiegroepen in België» wel in een juridisch tijdschrift verantwoord is. Het wordt echter niet meer betwist hoe groot de invloed is die in de tegenwoordige tijd wordt uitgeoefend door de pressiegroepen niet alleen op de evolutie van het publiekrecht, doch eveneens op deze van brede juridische sectoren zoals het economisch, het financieel, het fiscaal en het sociaal recht. Het is daarom

dat wij met groot genoegen in dit tijd-schrift het verscheiden aankondigen van het belangrijk proefschrift van de heer Nuyens, omdat het in ons land het eerste is dat aan dit gewichtig sociologisch vraagstuk gewijd wordt.

Reeds in meerdere tijdschriften had de auteur verschillende zeer opgemerkte artikelen doen verscheiden aangaande hetzelfde onderwerp. Thans heeft hij zijn studiën synthetisch gegroepeerd en een boek gepubliceerd waarin het essentiële van wat over de pressiegroepen, zowel in theorie als in praktijk, wetenschappelijk werd onderzocht, systematisch wordt geordend.

Het werk van de auteur is ingedeeld in twee wel onderscheiden delen. In het eerste wordt een brede theoretische inleiding ontwikkeld, waarin al de aspecten van de pressiegroepen grondig worden onderzocht. Het tweede gedeelte is gewijd aan twee monografische studiën aangaande twee enigszins willekeurig gekozen pressiegroepen, namelijk de Bond van grote en jonge gezinnen en het Economisch comité voor de Kempen.

In zijn inleidende beschouwingen wijst de heer Nuyens er op hoe moeilijk het is voor België een algemene theoretische studie over het vraagstuk der pressiegroepen uit te werken, wegens het ontbreken van monografieën die als basis voor dergelijke studie zouden kunnen dienen. Hij heeft aan dit gebrek zelf willen verhelpen door aan een paar pressiegroepen monografieën te wijden, die als model zouden kunnen dienen voor de studie van talrijke gelijkaardige groeperingen.

In zijn theoretische inleiding tracht de auteur eerst een begripsomschrijving te geven van de pressiegroep. Hij toont hierbij een grondige kennis te bezitten van de vele sociologische geschriften die over dit onderwerp reeds in het buitenland werden gepubliceerd. Na een meer beperkte en een ruimere opvatting te hebben onderscheiden komt hij tot de bepaling dat «de pressiegroep een machtsgroep is, die deze macht hoofdzakelijk aanwendt om de staat, als hoogste wettelijk gezagsorgaan, onder druk te stellen en om aan zijn beleid een voor de groep gunstige oriëntatie te geven».

De pressiegroep vertoont voorzeker vele gelijkaardigheden met de politieke partij, doch er zijn ook grote verschillen en de auteur besteedt een gans hoofdstuk aan het opsporen hiervan. Wanneer beiden een selectie uitoefenen en ze ook beiden aan het individu de gelegenheid geven tot participatie aan het politiek beleid is het essentieel verschil tussen beiden nochtans hierin gelegen dat de partij een functie van verantwoordelijkheid en een functie van integratie uitoefent, terwijl de pressiegroep gekenmerkt wordt door functies van onafhankelijkheid en oorspronkelijkheid. Zo dient de pressiegroep nooit zijn eisen en belangen aan die van andere sociale groepen aan te passen en is het geenszins zijn taak tot een compromis van de verschillende deelbelangen in het raam van het algemeen belang te komen.

De politieke partij wendt hoofdzakelijk technieken aan die gericht zijn op de verovering en de uitoefening van het staatsgezag, beschouwd als hoogste sociale dwangmacht. De pressiegroep daarentegen brengt vooral technieken in toepassing die moeten leiden tot een efficiënte beïnvloeding van hen die het staatsgezag uitoefenen, zonder zich evenwel in hun plaats te willen stellen.

In een volgend hoofdstuk spoort schrijver de fundamentele ontstaansoorzaken van de pressiegroep op. Zij hebben als uitgangspunt de democratische staats-

ordering en de steeds grotere evolutie van de liberale staat naar de welvaartstaat. In dergelijk staatsbestel zijn de politieke partijen niet langer de vertegenwoordigers van de maatschappij omdat zij enerzijds hun vertegenwoordiging bepalen op basis van de territorialiteit, terwijl de maatschappelijke belangen deze territoria te buiten zijn geschreden. Anderzijds zijn de politieke partijen uitgegroeid tot dragers van de staatsmacht en zijn zij in wezen geworden tot staatsorganen, waardoor een rechtstreekse aansluiting bij de pluraliteit van maatschappelijke deelbelangen uitgesloten wordt.

Wanneer nu de pressiegroepen zich in sterke mate hebben ontwikkeld is zulks te wijten aan hun dynamisch karakter, aan de onmiskenbare invloed die uitgaat van de Verenigde Staten van Amerika waar de pressiegroepen een sterke positie innemen en uiteindelijk ook aan de ontwikkeling van de sociologie in het algemeen en meer in het bijzonder van de politieke sociologie.

Welke zijn nu de technieken die door de pressiegroepen bij hun activiteit aan de dag worden gelegd? Er zijn er indirecte en directe. Wat de eerste betreft bestaan deze hoofdzakelijk uit relaties met de overheid en met de politieke partijen, doch zij doen zich vooral gelden door de beïnvloeding van de publieke opinie en dragen in aanzienlijke mate bij tot de opinievorming.

Doch daarnaast is er de directe actie die de bedreiging inhoudt van de mobilisatie der leden van de pressiegroep door middel van allerlei manifestaties en betogingen, desnoods door staking en eventueel door electorale tussenkomst, b.v. bedreiging met afscheiding enz. Al deze methoden zijn dan wederom onderworpen aan allerlei voorwaarden en modaliteiten die de auteur met fijn schakeringsvermogen ontleeft. Ook het aanwenden van financiële middeelen behoort tot de directe techniek. Er kan steun verleend worden aan een politieke partij, er kan, hoe uitzonderlijk het ook weze, aangezet worden tot weigering van belastingbetaling, meer reëel is het uitlokken van financiële crisisen onder de druk van financiële groepen. De corruptie kan ook niet volledig uitgeschakeld worden, vooral in haar onrechtstreekse vorm zoals het aanbieden van substantiële voordelen aan verantwoordelijke persoonlijkheden.

Welke ook de techniek weze die aangewend wordt, steeds gaat het om een krachtproef tussen de pressiegroep en de overheid of het geïnstitutionaliseerd gezag, al gaat dit conflict niet steeds tot het uiterste, wegens het gevaar dat er voor de pressiegroep schuilt in het feit dat zijn actie niet het gewenst resultaat zou bekomen, waardoor zijn prestige erg zou gehavend worden.

Welke zijn nu de factoren die een bepalende invloed uitoefenen op de doelmatigheid van de actie der verschillende pressiegroepen? Ook hieraan wordt door de heer Nuyens een bijzonder onderzoek gewijd. Er dienen hierbij interne en externe factoren in aanmerking genomen. De schrijver stelt ze voor onder de vorm van hypothesen, die, op basis van een monografisch onderzoek van een hele reeks pressiegroepen, zouden dienen bevestigd of weerlegd te worden.

Tussen de interne factoren speelt de financiële macht waarover de pressiegroep beschikt van zelfsprekend een voorname rol. Het aantal van zijn aanhangers en vooral de kwaliteit van zijn leiders kan bepalend zijn, evenals zijn gezagsstructuur. De externe factoren zijn menigvuldig, namelijk de verhouding tot de andere pressiegroepen, de constellatie van de poli-

tieke machten, de internationale toestand, de economische situatie, enz.

Na deze voortreffelijke algemene inleiding, die krioelt van typische voorbeelden uit de jongste politieke geschiedenis en die buitengewoon veel te denken geeft, gaat dan de auteur over tot de monografische studie van de twee pressiegroepen die hij heeft uitgekozen namelijk de Bond van Grote en Jonge Gezinnen en het Economisch Comité voor de Kempen. De keuze van deze twee groepen kan enigszins verrassen. Het zijn voorzeker niet de belangrijkste of ook de meest typische pressiegroepen in ons land en wij hadden er ons kunnen aan verwachten dat de heer Nuyens meer speciaal een van de sociaal-economische groepen zou hebben bestudeerd ofwel een van deze die thans zulke belangrijke rol spelen in de verhouding tussen Vlamingen en Walen. De auteur was echter de mening toegedaan dat het wenselijk was een paar groeperingen uit te kiezen die op de meest volstrekte wijze los stonden van alle politieke partijen. Daarbij kwam dan dat de twee uitgekozen groeperingen schrijver een volstrekte medewerking hebben aangeboden en hem alle mogelijke bronnen ter beschikking hebben gesteld.

Hetzelfde onderzoek dat hier voor die twee pressiegroepen geschied is zal nu verder voor vele andere dienen te gebeuren en er opent zich hier een zeer uitgebreid werkterrein voor vele jonge wetenschappelijke voorzetsers.

Voor elk van de twee onderzochte groepen bestudeert de auteur hun doelstellingen, het specifiek karakter van hun leden, hun gezagsstructuur en hun actiemiddelen. Hij maakt voor elk van beiden het bilan van hun activiteiten op en wijst op de resultaten die zij hebben kunnen verkrijgen en op de mislukkingen waarbij zij zich hebben moeten neerleggen. Elk van beide monografiën geeft dan een uitstekend verantwoordoordeel over de groep.

Het boek wordt afgesloten door enkele algemene conclusies die kunnen afgeleid worden uit de vergelijking van de beide bestudeerde pressiegroepen. De heer Nuyens is van mening dat, verre van het democratisch systeem te ondermijnen, de pressiegroepen als een ondermijdelijke term van een effectieve democratie voorkomen. Zij leveren een aanzienlijke bijdrage voor de formulering en de toepassing van bijzondere aspecten van het politiek beleid. Zij oefenen een belangrijke functie uit van integratie in het politieke proces en tevens een functie van oorspronkelijkheid. De politieke partijen komen er zeer dikwijls niet toe, in hun streven om het grootst aantal aanhangers te werven, een synthese te maken van de verschillende opinies tot een groter geheel, maar zij verscheiden de meningen dikwijls tot hun geringste en meest vage waarde, zodat niet zelden de oorspronkelijke doelstellingen en waarden verloren gaan of verdraaid worden. Het zijn nu de pressiegroepen die veranderen dat het politiek beleid «zou vervreemden van de feitelijke belangen en opinies welke in de maatschappij voorkomen, aangezien zij op een bestendige wijze de politieke gezagsdragers konfronteren met deze opinies in hun oorspronkelijk karakter. De pressiegroepen treden aldus in feite aanvullend op ten overstaan van de politieke partijen».

Dit proefschrift zal met de meeste belangstelling gelezen worden door allen die zich aangetrokken voelen tot de wetenschappelijke studie van het politieke leven. Laten wij hopen dat het een uitgangspunt zou mogen zijn voor verdere studie op dit gebied, waaromtrent in ons land nog zo weinig gepres-

teerd werd, zulks in pijnlijke tegenstelling met de uitgebreide literatuur op dit stuk in de vreemde.

De uitvoerige bibliographie die het boek afsluit en waarin de meest belangrijke werken en artikelen van buitenlandse auteurs vermeld worden zal voor vele belangstellenden een te waarden leidraad zijn.

René Victor

MEDEDELINGEN

Vlaams Rechtsgenootschap

Kon. Albertlaan 40, Leuven.

Het traditioneel geworden interuniversitair rechtscongres (Brussel - Gent - Leuven) zal dit jaar te Leuven doorgaan van 3 tot 5 februari 1966.

Als thema van dit congres werd gekozen: « De oirbaarheid van de werkstaking in de moderne welvaartstaat ».

Op het vlak van de organisatie en uitwerking leek de tijd rijp om enige vernieuwing door te voeren. Het rechtscongres moet er een worden van en voor de rechtstudenten. Het thema werd grondig voorbereid door een werkgroep onder de leiding van prof. Dr. R. Blanpain. De medewerkers-studenten aan dit seminarie zullen het resultaat van hun opzoekingen in korte referaten op het congres naar voor brengen. De kernvragen die hierbij zullen oprijzen worden in commissies behandeld in aanwezigheid van professoren en technici uit het bedrijfsleven, de vakorganisaties en de ministeriële kabinetten. Een algemene discussie zal hierop volgen. Wij zullen trachten de referaten bij het begin van het congres te overhandigen aan de deelnemers. Wij menen aldus een actieve deelname bij de deelnemers mogelijk te kunnen maken.

Wij delen hieronder het volledig programma mede van dit belangrijke congres:

XVIII Vlaams Interuniversitair Rechtscongres

(Brussel, Gent, Leuven)

van 3 tot 5 februari 1966 in het Collegium Falconis, Tiense straat 41, Leuven.

« De oirbaarheid van de werkstaking in de moderne welvaartstaat »

Donderdag 3 februari: 10.30 u.: Plechtige Opening; 15 u.: Prof. Clyde Summers (Yale univ): « The settlement of Labour conflicts in the U.S.A. »; 20 u.: Huis der Rechten, Café-chantant met Gerard Cox.

Vrijdag 4 februari: 8.45 u.: referaten over de verschillende aspecten van de werkstaking; 10 u.: kommissievergaderingen; 11 u.: algemene bespreking; 15 u.: referaten over de verschillende aspecten van de werkstaking; 16 u.: kommissievergaderingen; 17 u.: algemene bespreking; 20 u.: het congres danst.

Zaterdag 5 februari: 11 u.: Dr. Robert Kruithof (Gent-Brussel, Werkstaking en overmacht; 13 u.: Afscheidsbanket.

Universiteit te Leuven

Studiecentrum voor buitenlands recht en rechtsvergelijking

Op donderdag 20 januari a.s. richt het Studiecentrum voor Buitenlands Recht en Rechtsvergelijking aan de Universiteit te Leuven een plechtige academische zitting

in ter gelegenheid van de publikatie van het werk. « De balans en de winst- en verliesrekening in de naamloze vennootschap ».

Deze zitting zal plaats hebben in het College De Valk, Tiensestraat 41, te Leuven, om 17 uur.

De heer A. De Vreese, Raadsheer in het Hof van Cassatie en Professor aan het Europa-College te Brugge, zal het onderwerp behandelen « De rol van het Hof van Cassatie ».

TIJDSCHRIFTEN

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jg. 1966, nr. 4887:

Rombach J., Over de betekenis van art. 205 lid 3 slot B.W. (I). — Lucas, J. J. A., De ouderlijke boedelverdeling. — Kollewijn R. D., Overzicht der Nederlandse rechtspraak.

Journal des Tribunaux: jg. 1966: nr. 4515:

Vanwelkenhuyzen A., Le deuxième colloque international sur la Convention européenne des droits de l'homme (Vienne, 18, 19 et 20 oct. 1965).

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat: jg. 1966 - nr. 20905:

Barette L., La jurisprudence belge en matière de régimes matrimoniaux depuis 1940.

Recueil Dalloz: jg. 1966 - nr. 44:

Table de matières du 1965.

nr. 1 - jg. 1966:

Dupeyroux J. J. et Groslière J. C., L'Administration et les juges.

Revue Française de Science Politique: jg. 1965 - nr. 6:

H.C.d'E. et S.R.S., L'Evolution récente de l'U.R.S.S. et de la Chine, La Portée d'une comparaison. — Hélène Carrère d'Encuasse, Krouchtchev était-il vraiment nécessaire? — Schram R. Stuart, La Chine de Mao-Tsé-Toung.

Europees Vervoerrecht: jg. 1966 - nr. 1:

Wijffels R. H., en Vrebos J., Editoriaal. — Coppé A., Schaus L. en Lord Devlin, Inleiding. — Debois & Bayens R., Les transports dans la Communauté Européenne du Charbon et de l'Arcier. — Transport in the European Coal and Steel Community.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie: jg. 1965 - nr. LI/1:

Luis Legaz Y Lacambra, Miguel de Unamuno und die Möglichkeiten eines Rechtsexistentialismus. — Villey Michel, Observations d'un historien sur le droit naturel classique. — Martin Micheal, Roscoe Pound's Philosophy of Law.